

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:
Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:
Bedő Albert.

Megjelenik minden hónap 28-án.

Harminczkettedik évfolyam. XI. füzet.

1893. november hónap.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményi árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapestén, Lipóváros, Alkotmány utca, 10. szám. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

A horvátországi karstvidék erdőgazdaságának fejlődése.*)

Irta: Zezulka János kir. főerdész.

A horvátországi karstvidék erdőgazdaságának 10 év alatti fejlődését igyekezem jelen közleményemben előadni, a mint azt az erdővédelem, tenyésztés, rendezés és értékesítés tekintetében észleltem.

A fejlődésnek jelenségei és története világos bizonyosságai annak, hogy az erdők gazdasági jövedelmezősége szakavatottak vezetése alatt, az észszerű gazdálkodás meghonosításával jelentékenyen emelhető, s egyszersmind, hogy a viszonyoknak e tekintetben való javulása mily hathatós mértékben működik közre a nép jólétének és erkölceinek előnyös fejlődésére is.

*) Horvát eredetiből fordította: Hantos Ernő kir. erdész.

Lássuk tehát a fejlődést a fenn említett szempontok szerint, tehát első sorban erdővédelmi szempontból.

Alig tíz év előtt az erdőbirtok biztonsága igen rossz állapotban volt. Biróságok és politikai hatóságok a feljelentett erdei lopások és kártételek ügyeivel szinte túl voltak halmozva, mert az erdőket, a fakereskedőtől egészen az utolsó pásztorfiúig, s mindenütt a szó legszorosabb értelmében pusztították s a kicsinyben való eladás gyakorlásánál, — melynél tekinteten kívül maradt, vajjon a venni szándékozó egy, már számtalanszor büntetett, hirhedt fatolvaj, vagy pedig a szükséges tőkével rendelkező tisztességes fakereskedő-e — az erdőket kezelő hivatal és hatóság maga is alkalmat adott és utat nyitott az erdőrongálás elterjedésére.

Minden határőr, ha tíz forintja, két öszvére vagy lova volt, felesapott fakereskedőnek. A látszat és szabadabb mozgás kedvéért 3—4 fenyő vagy bükk törzsre szóló utalványozási bárczát váltván, határőrünk — mint már igazolt fakereskedő — felfogadott munkásokkal vagy családjának tagjaival a törzsek feldolgozásához fogott. A feldolgozott erdei termék leginkább hasított áru, zsidely vagy donga volt, mert különösen ezen áru tette lehetővé azt, hogy az erdőtiszt által bélyegzett áru közé 2—3-szor annyi nem bélyegzett — tehát meg nem fizetett — árut lehetett csempészni; sőt némelyek, az erdész jelző baltájáról puha agyaggal titokban lenyomatot vevén, a lopásnak még nagyobb mértékben való üzhetése végett hamis bélyegzőt is készítettek maguknak.

Jobb módu emberek csak úgy versenyezhettek az ily tolvaj fakereskedőkkel, ha nékik is ugyanilyen tág lelkiismeretük volt. Ezek azután vagyonságuk révén a tolvajságot még nagyobb mértékben gyakorolták.

A határőr erényei közé pedig a takarékoság soha sem tartozott; pénzének, bor és kártya mellett csakhamar nyakára hágott, s szorult viszonyai közepette kénytelen lőn a módosabb fakereskedőkhöz fordulni. És pénzt mindig kapott, ha kötelezte magát bizonyos mennyiségű zsendely vagy donga szállítására, melynek ára fejében néki, — minthogy a hitelező nagykereskedő a szolgáltatott anyag eredetét tudta, — a tényleges termelési és fuvar-költségen felül majdnem hogy semmi sem maradt. A nép tehát, daczára e nagyban üzött rablógazdaságnak, tulajdonképen semmi hasznot sem huzott az erdőkből, s az erdők pusztításával csak a vagyonosabb fakereskedők zsebeit tömte meg pénzzel.

Ezen gazdálkodás a kicsinyben való eladás beszüntetésével véget ért, s miután a gyanus vagy lopáson ért fakereskedő mindennemű vételtől kizáratott, azok, kiknél a fakereskedés életkérdést képezett, több lelkiismeretességgel dolgozva, a fatolvajlásnak véget vetettek, a mi az erdővédelem fejlődésével hovatovább könnyebben sikerült is.

Eltételezve a kecskék okozta óriási pusztításoktól, a zsendely-termelés volt legnagyobb csapása a karstvidéki erdőknek. Megbocsátható volna, ha a határőr a zsendely-termelést csak saját házi szükséglete fedezése céljából üzte volna, de nem bocsátható meg az a vandalizmus, melylyel egész községek, földjeik megművelését is elhanyagolva, ezt a csekély jövedelmet nyújtó használatot gyakorolták. Egy-egy jól hasadó fenyő 10—20 testvére életébe került. A fatolvaj ugyanis minden szebb faegyedet megkóstolt (angekostet), mely célból rendszeren a törzs alsó részén egy 15 cm nagyságu és 4—5 cm vastag szeletet vágott ki, melynek hasadásából az egész törzs hasadékonyságára következtetett. Régebben csak a kitünően hasadó törzseket döntötték le, s e miatt sok száz meg száz törzs

lett a megkóstolás következtében a lassu, de biztos halál martaléka. Találtam törzset, melyet tiz helyen kóstoltak meg s olyant is, melyen még 7—8 méter magasságban is látszott a kóstolás nyoma. Hogy az ilyen egy, sőt több helyen is megkóstolt törzs sebeiből ki nem épül, hanem lassu, de fel nem tartóztatható pusztulással kivész s tönkre megy, azt bizonyítgatni szükségtelen; de annál sajnosabb, hogy erdeinkben alig találni már megkóstolatlan, egészséges törzset.

Pedig e megkóstolás következtében a törzseknek legvastagabb, ágtiszta, műfára alkalmas részeik mennek veszendőbe és bátran mondhatjuk, hogy az így korhadásnak kitett fatömeg erdeink összes fatömegének legalább is 20%-át teszi. Ezen feltevés mellett a kár, csupán az ogulini határezred területére számítva, melynek fenyő fatömege a rendezősegi munkálatok szerint 10,312.899 m^3 -re becsültetett, a legalább 2,062.580 m^3 tönkre ment fa után, köbméterjét csak 1 forintal számítva: 2,062.580 forintra tehető. Minthogy pedig az otočáci és likai határezredek kerületében hasonló viszonyok voltak, tuzás nélkül állithatjuk, hogy a zszindelylopás következtében összesen körülbelül 4 millió forint értékű erdő tétetett tönkre.

Ámbár határozottan állithatom, hogy a korábbi időkben annyira kiterjedt volt zszindelylopást máig már majdnem teljesen sikerült beszüntetni erdeinkben, a melyek az egész felső katonai határörvidéket Zágrábtól Adriáig, valamint a közeli szigeteket is ellátták zszindelyekkel; de mégis az ebből származható veszélyt erdeinkről teljesen elhárítva nem találom, mert a kereskedelem útján vajmi nehéz a szükségletet fedezni. Nagyon kívánatos volna ezért, ha itt valamelyik tehetősebb fakereskedőnk zszindelygépet állítana fel; így a szükséglet fedeztetnék, a nép pedig a géppel gyártott

zsindely versenyét meg nem bírván, teljesen felhagyna a zsindelyfa-lopással.

Egy másik nevezetes módja volt a falopásnak, a fűrészrönköknek vízi fűrészekhez való csempészése.

Egy-egy vízi fűrész eleinte több határőr közös tulajdonát képezte, s azok mindegyike a nyújtott tőke arányában egy napig, egy hétig vagy hosszabb ideig használta a fűrész, a kötött egyezség szerint. Csakhamar felülkerekedett a társaság legügyesebbje, s felhasználva társai gyakori pénzzavarát, olcsó áron megváltotta mindegyiktől a fűrészelés jogát, később magát a tulajdonjogot is, míg végre a fűrész egészen tulajdonába vette, később pedig egy nagyobb fakereskedőnek jó pénzen eladta. Azután új fűrész állítván fel, folytatta a régi gazdálkodást. Ezekben a fűrészeken majdnem mindenütt lopott rönköket fűrészelték, a szegényebb fűrésztulajdonosok is, meg a fakereskedők is. A kötelességmulasztó erdőőri személyzet s a feljelentések iránt közönyös büntető hatóság eljárása a tolvajlásnak gátat nem vethetett. A fűrészeknél talált lopott rönköket az erdőőri személyzet le nem foglalta, hanem csak a fűrész-tulajdonos által megnevezett fuvarost jelentette fel, az erdőhivatalok és büntető hatóságok pedig az orgazda után soha sem kutattak, noha épen ő volt az; ki a lopott rönkökből a hasznot húzta.

A karstvidéki mély völgyek aljában fekvő fűrészekhez hozott rönköt a fuvaros már el nem fuvarozhatta, ha a kért árt nem fizették is meg, s a fűrésztulajdonos a tényleges fuvarkölségnél többet fizetni nem igen volt hajlandó. Ennek következtében azután a fuvaros — jobban mondva tolvaj — már nem fuvarozta a távoli vágásokból a fát, hanem a fűrész közvetlen közelében levő erdőket irtotta.

E falopás nagymértékű elterjedésének korlátozása végett a horvát tartományi kormány (Landesregierung) 1889. évi április hó 16-án 11.496. szám alatt egy rendeletet bocsátott ki, melynek értelmében: 1.) a fűrészlapátok fuvarozása éjnek idején és pedig télen este 6 órától reggel 6 óráig, nyáron este 8 órától reggel 5 óráig szigorúan betiltatott; 2.) azon fűrésztulajdonos, kinek fűrészen egy lopott rönkő találtatott, 5-től 40 forintig terjedő bírsággal büntetett; 3.) a fűrészelvétel joga megvonandó volt attól, ki lopott rönkők fűrészelvételét üzletszerűen üzte.

Csak ezen rendelet szigorú fogantatása után volt lehetséges a falopás e nemét beszűntetni. E cikk írója által történt feljelentés alapján is hat fűrész éjjeli üzeme szűnttetett be, sőt egy fűrésztulajdonostól az engedély teljesen megvonatott.

Az alábbi kis táblázatban összehasonlíthatás céljából azokat az adatokat vettem fel, melyek az ogulini erdőgondnokságnál falopás miatt 1882-ben és 1892-ben tett feljelentések számát, az ellopott fa tömegével s a kártérítés összegeivel együtt tüntetik fel:

	Év	A fel- jelentések száma	A feljelentések sze- rint eltulajdonított műfatermék		Kártérítés	
			fenyő	bükk	frt	kr.
			m ³			
	1882	387	511.42	247.54	805	68
	1892	67	94.72	6.86	391	09
Az 1892-re vonatkozó adatok, az 1882-ediekhez viszo- nyítva %-okban		17.3%	11.2%	2.8%	48.6%	

A fenyőlopások aránylag kisebb csökkenése a helyenkint még ma is előforduló zsindelylopásokban leli magyarázatát; a pénzösszegben mutatkozó kisebb apadás pedig az egységár emelkedésének tulajdonítandó.

Az erdők pusztulásának legnagyobb oka azonban nem annyira a falopás, mint a kecsketartás volt. A kecske minden áldott nap kün legelt az erdőben, s csak a legnagyobb hózivatarok marasztalták otthon. A pusztítás nagyságát legelőször 1889-ben ismertem meg, midőn az ogulini királyi erdőgondnokság átvétele alkalmával a községekkel határos három vágássorozatban egyetlen fiatal fenyőcsemetét sem találtam, a mely bántalmazás friss nyomait ne mutatta volna. S a mit kecske el nem ért, azt elérte a pásztor baltája, ki télen idején egész fiatal bükk, juhar és fenyő törzseket döntött, hogy jószága lakmározhassék. Az öreg fenyőket, melyek csucsán *Viscum album*, a kecskék legkedveltebb csemegéje elősködött, a gondos pásztor mind megmászta, hogy a fagyöngyös ágat, vagy a fa egész csucsát levágja. A vastag s nagy magasságig ágtiszta törzsek megmászására a közelben vékonyabb törzset vágtak le, s létraszerűen legalyazva, a megmászandó törzshöz támasztották. Ha így sem érhatték el a koronát, áldozatul esett még egy fiatal fenyő; ezt szintén legalyazva, valamelyik magasabb ágba akasztották és függő létrakénti használták. S ha a tulmagas koronát ilyen módon egyáltalában nem tudták elérni, akkor a már készletben tartott faszegeket vették használatba. Ezeket a fa törzsébe verték, nagy veszélylyel megmászható lépcsőt alkotva a fa oldalán. Ily bevett faszögek mai nap is találhatók fenyveseinkben. Hogy ezek a nyaktörő vállalatok áldozatokat is szedtek, az szinte természetes, annál is inkább, mert rendszeren tél idejében voltak gyakorlatban.

A csúcsuktól megfosztottan állva hagyott fenyők műszaki jó tulajdonságaikat teljesen elvesztették, mivel fagyrepedéseknek és korhadásnak estek áldozatul.

A kecskék ily módon gyakorolt legeltetése sokkal kevesebb nemzetgazdasági vagy személyes haszonnal járt, mint a mily mértékben annak erkölcstelenítő hatása még az utódokra is kiterjedt. A fiatal nemzedék iskolák és templomok látogatása helyett napjait kün töltötte az erdön, erkölcstelenséget tanulva és tanítva. Hogy pedig erőszak ne kényszerithesse az ifjakat az iskola és templom látogatására, a gondos (?) apák nem építették házaikat a faluba, hanem — messze künn, erdővel kerített birtokaikon lakoztak.

Már az 1848-dik évben kényszeríté a katonai hatóság a határört földjének mezőgazdasági mívelésére, minek elősegítésére elrendeltetett, hogy a jobb termőhelyen álló erdők kiirtassanak, az irtott terület pedig mezőgazdaságilag műveltessek, s a földmives tulajdonát képezzék. Így keletkezett számtalan idegen terület az erdők belsejében, melyeken eleinte csak egy kis család lakott; ennek elszaporodásával azután egész tanyák keletkeztek, melyek a legveszedelmesebb erdőkárosítóknál is nagyobb rémei lettek az erdőnek. — Hónapokig nem találkozáván jobb módu emberekkel, az itt nevelkedő fiatalság elvadult, zsendelylopásból és kecskéi sovány kosztjából éldegélt, és szolgáltatatta a zsendelyrablók ama hirhedt anyagát, kik előtt semmi sem volt szent, még felebarátja élete sem! — Mindenik határör, ki életét kötélt általi halállal fejezte be, pályáját mint kecske-pásztor kezdte.

Mint hogy a kecskék eltartása pénzbeli áldozatokkal nem járt, mindegyik tanyán százával tartattak, melyeknek tejük leginkább házi élelmezésre, s csak ritkán sajttá

készítve, bőrük pedig a gödölőkkel együtt kereskedés tárgyát képezte. Az ezekért szerzett összeg csekély része adók és ruházat fizetésére fordított, oroszlánrésze pedig dalmát borra, mulatságra elpazaroltatott. — Így lőn a semmittevés a kecske birtokosának második természetévé, ki gazdaságát és házát teljesen elhanyagolva, csak a kecskén elősködött.

A közvagnonnak tekintett erdők igen nagy részben lassanként haszonnélküli bokros legelőkké változtak. Mondhatni, hogy a tönkre tett erdőterület az ogulini, otocaci és likai volt végezredek területének 50%-át teszi. *)

Az ily bokros legelők, bükk és kőris sarjerdőknek tekinthetők (Ogulin körül az *Acer obtusatum* L. sarjaival keverve), s csak a karstosodásnak inkább kitett helyeken található galagonya is. Keletkezésük — mint már említve volt — akkép magyarázható, hogy a tanyák és falvak közelében levő erdők fatömegét a lakosság kihasználta, területét pedig a nyájakkal és csordákkal legeltette, úgy hogy utóbb már lehetetlenné vált a letarolt erdőnek szál-erdővé való növekedése.

Csalódnánk azonban, ha azt hinnők, hogy az erdőmivelés helyett az alpesekéhez hasonló állattenyésztés nyert volna felvirágzást. Az itt található szarvasmarha oly silány faju és annyira elhanyagolt, hogy bár a tartományi kormány (Landesregierung) melchthali tenyészbírók behozatala által azok nemesítéséről gondoskodott, a kísérletek a nép jó indulatának hiányán hajótörést szenvedtek. Kezelésük annyira elhanyagolt, hogy a tehén csak borju alatt ad valamicske tejet, vaj vagy túró termeléséről tehát szó sem

*) Fekete Lajos m. kir. erdőtanácsos és erdő akad. tanár ur itt járván, kijelentette, hogy ily nagy kiterjedésű bokros legelőket még sehol sem látott.

lehet. Ép ily elkorcsosult az itteni ló- és juh-állomány is. Összehasonlítást téve a bokros legelők és a rendszeresen kezelt vágások fütermésének mennyisége és minősége között, ma már minden paraszt belátja, hogy mily rossz szolgálatot tettek az elődök az erdők pusztításával.

Érthető ezek után, mily áldásthozó volt az országra és erdeire nézve a magas tartományi kormány 1888. évi márcz. 18-án 26.662. szám alatt kelt ama rendelete, melylyel Modrus-Fiume és Lika-Krbava megyékben a kecskék tartása eltiltatott, s a tilalom, daczára a küldöttségek kéréseinek fentartatott.

De nemcsak az erdők, hanem utóbb a belőlük keletkezett bokros legelők is kiméretlen bánásban részesültek. Alig hogy a sarjak 10—15 *cm*-nyi vastagságot elérték, újra tőre vágattak, s ha e legelők nem foglalnék el a legjobb területet, az itt előforduló bükknek már rég tönk्रे kellett volna mennie ily rablógazdaság mellett. — De azért így is gyorsan közeledik az az idő, midőn az észszerűtlen gazdálkodás következménye: a bükk tuskók teljes kihalása, s a területnek galagonyával való benövése mutatkozni fog, pedig a talaj elszegényedésével, s az általjának felszínre kerülésével a terméketlen karst fog nagyobbodni, mint a hogy ez ijesztő példaként a falvak közelében elterülő lejtőkön már ma is látható.

Habár a községek ama rendelete, mely az ingyen fának kiszállítását csak ősszel engedik meg, elejét akarja venni az okvetlen bekövetkezendő pusztulásnak, javulás nem igen mutatkozik, minthogy a rendelet betartására kellő sulyt nem fektetnek, s a szenvedő erdők és bokros legelők őrizetére sem tesznek semmiféle intézkedést.

Nagy szárazság idejében a tűzveszély nagy mértékben fenyegeti erdeinket. A laza sziklákat fedő, s legalsóbb réte-

geiben is szellős humuszos talajon a tűz terjedésének gátat vetni lehetetlen; mert az egy helyen eloltottnak vélt talajtűz 10—20 m távolságban a sziklarepedések közlő újra előkerül, s a teljes vízhiány miatt az oltás a száraz és vékony földréteggel különben is vajmi nehéz. Alig néhány nap, s a legnagyobb erőfeszítés és körültekintés mellett is 50—100 kat. hold erdő esik a tűz martalékává, ha csak azt nagy eső terjedésében meg nem akasztja.

Csak egy csapástól maradtak mentesek eddig erdeink, s ez a rovarkár; ez jegenye fenyő és bükk állabjainkban, melyekben elszórtan lucz és juhar fordul elő, eddig nagyobb mérvben nem tapasztaltatott.

Annak fő oka, hogy a fentebb vázolt pusztulás erdeinkben oly nagy mértékűvé lett, első sorban a kötelességmulasztó, hűtlen és rosszakaratu védszemélyzet volt. Előfordult gyakran, hogy egyik vagy másik gondnokság vezetését oly egyénekre bízta, kik állásuknak mily módon való betöltéséről, s illetve tulajdonképeni feladataikról csak halvány fogalmakkal sem bírtak.

Az erdőőrök legnagyobb részt 20 évet szolgált katonának voltak, kik az erdőőrizetnél töltött 10 évi szolgálat után teljes fizetéssel nyugdíjaztattak; mint meglett, koros emberek tehát a szaggatott felületű karston szolgálataikat még jó akarat mellett sem teljesíthették volna megelegedésre. Csak miután ezek vagy halál, vagy nyugdíjazás következtében a szolgálattól felmentettek, s fiatal erők által pótolattak, s miután az erdőgondnokságok kezelése szakképzett erdőtisztekre bízott, ettől fogva javultak az erdőgazdasági és erdővédelmi viszonyok: s a helyes szervezés jó példái csakhamar mutatkoztak is. Az új erdőőri szervezet 7 osztályu rendszere, szemben a régi szervezet 2 osztályával, kitűnőnek bizonyult. Senki utolsó lenni nem akart, s ez

eredményezte, hogy ezen embereket buzgóságra, hűségre és engedelmességre szoktathattuk.

A szolgálat ezen változása gyümölcsözte azt is, hogy a paraszt most csak a legritkább esetben adja fejét erdei lopásra, hanem a helyett becsületes erdei munkát vállal.

Az utolsó évtized alatt a karstvidéken négy gőzfűrész és egy bükk *tavoleti* gyár létesítettvén, becsületes munka hiánya azóta sohasem áll be; s minthogy az erdőgondnokság mindazon erdei munkásokat vagy fuvarosokat, kikben a régi hajlam újra mutatkoznék, az erdei munkától vagy fuvarozástól elzárhatja, és el is zárja, ez az eljárás szintén hathatós fegyver az erdei lopások megszüntetésére. Megkönnyíti a cél elérését a határőr igazságérzéke, mely tőle számtalan rossz talajdonai daczára sem tagadható el. Vétségeit és bűnösségét mindenkor beismeri, s maga is belátja a büntetés szükségességét.

Sulyosbitja a felügyeletet különösen az a körülmény is, hogy erdőöreink számára állami épületekben lakás nincs. Az erdőőr ott kénytelen lakni, a hol lakáshoz jut, s minthogy a védkerülete körüli tanyáknak ember befogadására nem méltó házaiban lakást soha nem kap, (és pedig azon egyszerű oknál fogva is, hogy a tanya birtokosai zavartalanabban élvezhessék az erdő és legelő hasznát), kénytelen védkerületétől 1—2 órányira fekvő falvakban lakást bérelni.

De az erdőőrök leglelkiismeretesebb szolgálata és a károk feljelentése sem vezethetett volna kielégítő eredményre a miatt, mert bár a feljelentett fél a kimutatott pénzösszegben elmarasztaltatott, ezen összeg behajtása körül a legnagyobb mulasztások történtek, a behajtásra a korábbi időben, 1872 év óta, nem került a sor. A zágrábi kir. erdőigazgatóság 1891-ben ilyen erdőkári összegek behajtására

két végrehajtót küldött ki, s ezek az ogulini kir. erdőgondnokságnál addig még be nem folyt 30.000 frtnyi erdőkári összegből 20.000 frtot behajtottak.

Tagadhatlan, hogy a legérzékenyebb büntetés e népnél az erdőkári összeg behajtása.

A házközösségi törvény azonban nagy mértékben megnehezíti a kártérítések behajtását. Ha a közösség egyik tagja az összesség szükségletére fát lop, vagy az összesség marháit legelteti és tetten érve s feljelentve elítéltetik, az összeg behajtása alkalmával a házközösség a fizetés eszközlését rendesen megtagadja, s a károsított fél nem tehet egyebet, mint vagy eláll követelésétől, vagy pedig a tettenért ideális tulajdonának kisajátítását foganatosíttatja, mely utóbbi hosszadalmas és költséges eljárásnak vége rendesen az, hogy ezen ideális rész a felmerült per költségeinek fedezésére sem elegendő.

A korábbi években különben a legeltetés megfoghatlan okoknál fogva kihágás számba sem igen ment, az erdőőrök ezek feljelentésére vagy csak megadályozására utasításokat sok helyen nem kaptak; pedig az alserdény védelme, különösen e vidéken, — mint azt a „Szálaló üzemmód a gyakorlatban“ című értekezésemben alkalmam volt kimutatni, — nagyobb fontosságú, mint bárhol másutt. — Lelgalább a mellett szól az a körülmény, hogy az 1885., 1886. és 1887. évi erdőkári kimutatásokban, tehát azon időben, midőn a kecskék még egész falkákban legeltek, — a legeltetési feljelentések az összes feljelentéseknek csak 4%-át, illetőleg 6%-át teszik, holott az 1891. és 1892. évben, — tehát a kecsketartás eltiltása idején a % 38-ra, illetve 40-re emelkedett.

A rendes gazdálkodás meghonosítása, a gondos felügyelet és a szakszerű kezelés lassanként megtermette

gyümölcsét, a mi abból is látszik, hogy az erdei lopások és kártételek rövid 10 év alatt általában véve leapadtak. Legszebben bizonyítja ezt a ravnagorai kir. erdőgondnokság kimutatása, melyben az erdei lopások és kártételek 1880-ig 10—20 ezer frttal, a rendszeres gazdálkodás tartama alatt pedig évenként 150—300 frttal szerepelnek. Ma már a ravnagorai volt falópók a legügyesebb és legszorgalmasabb erdei munkások közé tartoznak, kik mint legjobb dongakészítők messze földön mindenfelé ismeretesek. Kétségtelen, hogy az erdőgazdaság fejlesztésének munkája kihatott a társadalmi törekvések terére is, s jó szolgálatot tett a közművelődés elősegítésére.

Az erdőtenyésztés terén a korábbi években nem sok történt, mert a korlátlan legeltetés idejében mesterséges telepítésre gondolni sem lehetett. Csak a mióta az erdőőri személyzet napról-napra hasznavehetőbbé válik, s másfelől a volt határőr is tudatára ébredt annak, hogy az erdő tulajdonképpen nem gazdátlan jószág, lehet a mesterséges erdősítési módokat alkalmazásba venni, kezdve az erdőtisztások és lerontott területek és erdőrészek mesterséges felujtásával. Most még a kezdetnél vagyunk, az erdőtenyésztést illetőleg tehát legfeljebb csak kísérletezésről szólhatnánk.

Az erdőrendezés tekintetében ez előtt szintén kevés volt a rend; mert mielőtt az állami erdők kezelését a volt földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium átvette volna, azokat rendszertelen szálaló üzemszerint kezeltük. Csak egy faejtési tervzet állítottatott össze nagyjában, a gondnokság fatömegbecslése alapján s Hundeshagen használati százaléka segítségével.

De még az így kiszámított vágástét sem tartatott be; annyi adatott el, a mennyit a vevők kértek, mintegy

azon hiszemben, hogy tulkoros állabjaink készlete kifogyhatlan.

Az erdőgondnokságoknak, melyek gazdasági beosztással ellátva egyáltalában nem voltak, és a védkerületeknek határai a térképbe be voltak ugyan rajzolva, a természetben azonban sehol sem voltak megjelölve. Egy gondnok sem tudta, mily cél felé törekszik a gazdaság. Egyetlen czélul tán az állabok hozamainak teljes kiaknázása volt tekinthető, mert ha az erdész sok fát adott el, s a faátadást lelkiismeretesen végezte, úgy feladatát legjobban teljesítette.

A mint azonban erdeink a volt földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium kezelése alá vétettek, erdőgondnokságaink üzemosztályokra, tagokra és osztagokra osztattak, a melyek határai nem csak a térképeken, hanem a természetben is, nem nyiladékokkal ugyan, de határdombokkal, egyes vonalak pedig látható helyeken, pl. fák törzsén, köveken stb. festékkal jelöltettek meg, úgy, hogy ma már lehet a térkép segítségével bárhol eligazodni erdőségeinkben, míg előbb magam is alapos helyi ismeretekkel bíró egyének vezetésére voltam utalva.

Üzemtervünk ideiglenes jellege mellett is tisztán áll előttünk az elérendő cél, mely az első 30 éves fordaszak leteltével elérendő. Ezen ideiglenes üzemtervek felállítása annál is inkább észszerű, minthogy a száaláló üzemnek — az erdőgazdaság e mostoha gyermekének — eszméje még eléggé tisztázva nincsen. Magam is hiszem, hogy az első fordaszak leteltével a 150 éves fordát lejjebb kell szállítani, a mivel egyidejűleg a fordaszakok száma is apadni fog, hacsak időközben a tűzifa értékesíthetése segítségünkre nem jön, az okszerű gazdaság minden tekintetben való behozatalára nyújtva alkalmat.

Az értékesítési viszonyokra vonatkozólag mindenekelőtt azt kell megjegyezni, hogy bár ezen utolsó évtized leforgása alatt fapiacszaink fejlődésére a német és különösen a francia favámok hátrányos befolyással voltak, mindazonáltal e téren is, ha nem is fényes, de legalább kielégítő sikert mutathatunk fel.

Még tíz év előtt a magas bevételek utáni törekvés s a faüzlet nehezebb helyzete lehetővé tette, hogy a fakereskedő tetszése szerint választhatta a feldolgozandó faegyedet. Fenyő csak épületi fára, — itt *bordonali*-nak nevezve — a bükk pedig csak hasított árura és pedig dongára, *subiá*-ra és evezőlapátra dolgoztatott fel. Fenyő és bükk fűrészrönkö csak ritka esetekben, s legfeljebb csak a vízi fűrészek közelében elterülő városokban állítottatott elő.

A nyolczvanas évek elején ennek a külterjes gazdálkodásnak egyedüli célja csak a legnagyobb pénzbeli bevételek elérése volt; s ép ez a gazdálkodásmód szülte azon átadási módozatot, hogy a feldolgozásra szánt faegyedek a fakereskedőnek előre kijelöltettek ugyan, de az utánmérés csak is — az eladóra leghátrányosabb trieszti és fumei megszokott faméretnek szerint hasított árura vagy fűrészrönkökre szorított. Ily átadásoknál az erdőbirtokos és a fakereskedő érdekei homlokegyenest ellentétben állottak. Míg ugyanis az erdőbirtokos a vágás legteljesebb kidolgozását követelte, tehát azt, hogy a fakereskedő a csekélyebb minőségű fát is átvegye, s ezt a jobbal egyenlő egységár szerint fizesse, addig a fakereskedő, ki a piacon megszokott méretek szerint önmaga állította elő az átveendő fatömeget, a feldolgozást már aképen vezette, hogy csak a legjobb I. minőségű fa átvételére volt kötelezhető. Az ilyen módon visszamaradt, gyakran műfának is jó törzsrészek az erdőben korhadtak el, s az erdőgondnokság tágran értel-

mezhető utasításai mellett a fakereskedőkkel szemben csak azon kitüzött cél felé törekedhetett, hogy a kívánt, mennél nagyobb jövedelem elérése céljából, mennél több fát adjon el.

Az 1880—1883. években eszközölt nagy mérvű faeladásoknál, — mikor az imént jelzett körülmények között a korosabb állatok gyorsabb kihasználását kezdték sürgetni, — a feldolgozott faanyagok pontos átvétele, a kijelölt törzsek mily mértékben történt feldolgozásának felülvizsgálása lehetetlen volt. Csak a legjobban hasadó bükk törzsek, s ezeknek is csak ágtiszta és kitünően hasadó törzsrésze lett hasított árura (*subidá-ra*) feldolgozva, míg a gyengébben hasadó törzsek ledöntve a korhadásnak adattak át. Nem csoda tehát, ha ekkor a legszebb bükkök potom áron pazaroltattak el, tekintve, hogy a kiválogatott egyedek is csak 1 frt, 1 frt 50 kr törzsenkinti átlagáron adattak el, míg ma soronkénti kijelölés mellett 2·97—4 frton értékesíttetnek. A pazarlás legnagyobb foka a hasított bükkmüfa előállításánál s eladásánál követtetett el.

Ezen okszerűtlen gazdálkodás fő oka és fő baja azonban részben magában a kihasználásnak helytelen vezetésében leli magyarázatát.

Fenyő és bükk fűrészrönkök csakis a legkedvezőbb fekvésű és legközelebbi erdőrészekben állítottak elő, míg a gondnokságok távolabb és kedvezőtlenebb fekvésű erdőrészeiben fenyő *bordonali-k*, de különösen hasított fenyő és bükk áruk készültek, a mikor is számos fűrészrönköre alkalmas mű farész az erdőben maradt.

Mint már említettem volt, a trieszti és fiumei megszokott faméretek is nagy akadályára voltak a belterjesebb gazdálkodás meghonosulásának. Fenyő bordonálik például csak 8—15 *m* hosszúság és $27/27$ — $51/51$ *cm* vastagság mellett

vétettek át azon különösen szigorú kikötéssel, hogy az átlag hosszúság 12 m legyen s az átadandó fatömeg 10%-át 14 m-nél hosszabb épületfa képezze. Rövidebb vagy gyengébb bordonalik csak kivételesen, s ekkor is m^3 -enkint 2·5—3 frtnyi árkülönbözettel vétettek át. Az $5\frac{1}{51}$ cm-nél erősebb bordonalik pedig, minthogy ezeknek hajókba rakása bajos, csak a legritkább esetben képezték az eladás tárgyát, minélfogva a vastag, tulkoros egyedek ki nem jelöltettek s még ma is ott éktelenkednek vágásainkban.

Az épületfa leginkább Franciaországba szállítottott, a hol vagy fűrészdeszkára vagy pedig gyengébb méretű épületfára fűrészeltetett, oly árura tehát, melyhez okvetlenül első minőségű fa szükséges, mely követelménynek pedig őserdeink tulkoros állabjai csak vajmi bajosan felelhettek meg.

A fenyő fűrészdeszkák két különböző méretben állítottak elő: a *latizani* 3·8 m hosszúságban és 24—36 cm szélességben 2·5 cm vastagság mellett, a *pajoli* pedig 4·2 m hosszúságban, 24—36 cm szélességben, de 2·9 cm vastagság mellett. Ezen méreteken alul az olyan deszkák, melyeken két fekete (kieső) ág nál több fordul elő, csak mint selejtáru kerülhettek forgalomba, ilyenek pedig a megkövetelt nagy szélesség miatt, és mert szálaló üzemből felnőtt fáink ágtiszta müfa-anyagot különben is csak nagyon csekély hosszúságban szolgáltatnak, ma is igen nagy számmal szerepelnek.

A bükk hasított áru közül csakis a dongákról, valamint a subiákról és evezőlapátokról akarok megelékezni, melyek nagyobb mennyiségben a következő méretek szerint állítottak elő:

a) dongák: 0·83, 1·00 és 1·15 m hosszúságban, 10—16 cm szélesség és 10—14 mm vastagság mellett;

b) subiák 2·1, 3·2, 4·2 és 5·3 *m* hosszúságban $\frac{9}{12}$ és $\frac{12}{12}$ *cm* négyzetes vastagságban;

c) evezőlapátok pedig 2·8, 3·5, 4·2, 5·0, 5·6, 6·3, 7·0, 7·7 és 8·4 *m* hosszúságban s a megfelelő vastagságban.

Ez utóbbiak előállítására a megfelelő hosszúságu, jól hasadó törzsrész kifűrészeltetett s négy vagy több hasábra hasított; a hasábok azután a megfelelő vastagságra bárdoltattak.

A bükk subiák a hajó belső részeinek felépítésére, valamint a délvidéki kerti butorok előállítására használatnak.

A mi végre a bükk fűrészárut illeti, ez az egyetlen az, melynek kelendőségi viszonyai nálunk valóban irigylésre méltók! Nem csak, hogy az ezek értékesítése miatti gondtól mentek vagyunk, de gyakran kevés is azon vágás alá kerülő bükk fatömeg, mely az évi keresletet fedezné. Nagy átlagban 40.000 m^3 bükk műfa használatik fel évenként tavoletik előállítására, s a különben szigorú piaci méretek között a bükkfái a legelőnyösebbek, s a mellett az árak is mindenkor méltányosak.

A tavoletik 2·2 *m* hosszúság mellett „uso Messina“ (messinai méretek) szerint 18—30 *cm* szélességben és 5 *mm* vastagságban fűrészeltetnek narancsos ládák előállítására, melyek homloklapjait a 2·2 *m* hosszú, 18—30 *cm* széles és 2·2 *cm* vastag *testoni*-k szolgáltatják. A tavoletik és a *testoni* egyaránt 2·2 *m* hosszúságban kerülnek eladásra, s csak rendeltetésük helyén fűrészeltetnek szét vagy 70 *cm*-es 3 darabra, vagy 35 *cm*-es 6 darabra s a ládák előállítására ily hosszúságban használatnak fel.

E vékony fűrészárunknál a felfűrészelés okozta apadék igen nagy; így például a nagyban keersett uso-Messináknál a nyers fatömeg 60—66%-át teszi. Ezen veszteség apasz-

tására az 1885-dik évben Vrbovskón alakult gyár egy hámozó-géppel dolgozik. E gyár ugyanis a 2·2 *m* hosszú rönköket három 70 *cm* hosszú darabra fűrészeli, s e törzsrészeket két légköri nyomás alatt párolja. Ezután hosszukban a hámozó-gépbe szorítva, a törzsrészek egy széles kés segélyével 5 *mm* vastagságu falemezekre, ugynevezett szőnyegekre mintegy lehámoztatnak s a falemezek azután egy más kés segélyével 30—50 *cm* széles darabokra vágatnak, majd vaskeretbe szorítva kiszárittatnak. Ezen eljárás mellett e vállalat 50—60% áru-kihozatalt ér el, s egyetlen hámozó-gépe segélyével 10.000—12.000 *m*³ bükk műfát vág fel. Egyetlen hibája ezen így előállított tavoletinek az, hogy daczára a gondos száritásnak, szállítás közben mégis megvetemedik. E miatt a gyár az ekkép előállított tavoletiket csak oldalakra használja, a szükséges fenék és fedéidarabokat pedig fűrészszel metszett tavoletikből vágja. A homloklapokat szolgáltató testonik szintén fűrészelés útján állítatnak elő.

A tavoletik fűrészelését illetőleg nevezetes haladás következett be ezen a vidéken. Ezelőtt ugyanis a tavoletik nagy körfűrészszel állítottak elő; melylyel azonban csak frissen döntött bükk rönköket lehetett feldolgozni, mert a száraz fából metszett vékony deszkák a nagy széttolás következtében megrepedeztek, s e mellett a körfűrész egyetlen járása miatt, a deszkák oldalai igen érdesek voltak; míg az egy pengés vízi fűrészeken ezek a hátrányok nem fordultak ugyan oly nagy mértékben elő, de minthogy velük a deszkákat csak egyenkint lehet előállítani, a metszés költségei tulságosan magasra emelkednek.

Mindeme bajokon segitendő, Neuberger Bódog és fia fiumei fakereskedő cég ogulini új fűrésztelepén két Tophanféle sok pengés tavoletti fűrészst állított fel, melyek 2—2 padló-

deszkát egyszerre 22—22 tavoletire fűrészelnék. A deszkák közül átlag csak egy darab válik hasznavehetetlenné. A padlódeszkák szintén több pengés kereten 82—85 *mm* vastagságban és a tavoletikre megszabott szélességben a szijácsfából fűrészeltetnek, míg a gesztből egyidejűleg testonik vágatnak. Az ily tavoletti fűrészeken előállított fűrészáru jobb, mint a legjobban berendezett vizifűrészek áruja.

Minthogy a bükk fűrészáru kár nélkül csakis száraz állapotban szállítható, a metszett áruk kiszáritására az említett cézgnél, valamint a vrbovskói gyárban is, gőzfűtéssel ellátott kamarák vannak berendezve.

Sokkal kisebb mennyiségben fordul elő piacunkon a maccaronik és egyéb gőztészták szállítására szükséges bükk-tavoletti — *uso Genua*, — továbbá a decimali.

A tavoletti — *uso Genua* — 2·2 *m* hosszúságban 18—24 *cm* szélességben és 7·5 *mm* vastagságban, a decimali pedig ugyanazon hosszúság és szélesség mellett 1 *cm* vastagságban állítatik elő. Utóbbi a nevét onnan veszi, hogy a Genuába szállítandó fatömeg 10%-át ily decimali kell, hogy képezze, mely a ládák homloklapjainak előállításához szükséges.

Ezen árucikk értékesíthetése azért előnyösebb, mivel a csekélyebb szélességi méreteknél fogva kisebb átmérőjű rönkökből is előállítható.

Leirván ekkép értékesíthetési viszonyainkat, lássuk azon fejlődést, melyet a tíz év leforgása alatt e téren is felmutathatunk.

Az egységárak a fumei fapiacunkra érzékenyen ható német és francia favámok következtében az értékesebb fenyőknél ma is ugyanolyanok, a minők előbb voltak. Különben is szálaló-üzemben felnőtt, kieső görcsű s a

kóstolás utján korhadásnak kitett fenyőtörzseink, tekintve még tulkorosságukat is, a kárpáti fenyőkkel nem versenyezhetnek.

Sokkal kielégítőbbek ma a bükknek értékesítési viszonyai. Ezelőtt a hasított áru előállításához szükséges legszebb bükk törzsekből csak 15—20% áru termeltetett, míg ma a vevő az egész fűrészrönkökre alkalmas törzsrészt átveszi, úgy, hogy ennek következtében a kihasználás 30—50%-ra, tehát a korábbi % kétszeresére, az egységár pedig m^3 -enkint 1.5 frtról 2 frtra emelkedett.

S a mutatkozó haladás nem lesz ideiglenes s az értékesítési viszonyok hanyatlani nem fognak. Erre enged következtetni az a körülmény, hogy a Neuberger Bódog és fia czég 3 új (tiz nagy, és két tavoleti-fűrészkerettel dolgozó) fűrésztelepet állított fel s ezek mellett még egy, már fennálló háromkeretes gőzfűrész is üzemben tart, továbbá a már szintén említett vrbovskói fűrészgyár s a számos vízi fűrész is folyton fejlődik s erősödik.

De biztosítja a fejlődést az is, hogy e karstvidéken alig néhány év leforgása alatt 60 *kl* hosszú, 4 *m* széles főutból és 40 *kl* hosszú, 3 *m* széles mellék utból álló uthálózat építése vált szükségessé, s értékesítési viszonyaink folytonos fejlődése megköveteli ezen uthálózatnak még fokozatosabb kiépítését is.

Nagy baj ma is a tűzifa értékesíthetlensége, a mely körülmény a szálaló-üzem meghagyására kényszerít bennünket, s távol még az az idő, a midőn a karstvidéknek kedvezőtlen terepviszonyaiból eredő szállítási nehézségek legyőzésével, ezen utolsó akadály is elhárítva lesz.

Ugyanezen viszonyok, melyek tiz év előtt e vidék gazdaságát jellemezték, jellemzik ma is a likai és otočáci volt határezredek gazdaságát, hol a bordonali és subia

készítés ma ép úgy divik, mint divott ezelőtt itt, s ez tartani fog addig, míg ez a vidék vasut által Fiumével vagy a tengerrel összeköttetésbe nem jő.

A mi a szolgálati szervezést illeti, erre nézve érdemesnek tartom megemlíteni, hogy a volt a határvidékben az erdőhivatalok a főhadparancsnokság kebelében levő erdészeti ügyosztálynak voltak alárendelve. A jelenlegi szervezés előnyeit a régivel szemben csak az tudja teljesen megítélni, a kinek alkalmá volt mindkettő alatt szolgálni.

Az erdőhivatal azelőtt csak fizető hivatal volt, s e mellett minden hatáskör nélkül csak is az erdőgondnokságok és magasabb hatóságok közötti közvetítőnek szerepét vitte.

Uj szerkezetű erdei magvető gép.

— Irta: Ivanich Ferencz m. kir. erdőgyakornok. —

A mezőgazdasági közteshasználatnál való felujítási mód mindinkább nagyobb tért hódít magának hazánkban, mert összehasonlítva a természetes uton vagyis közteshasználat nélkül és a közteshasználatnál felujított értékek eredményeit, utóbbiakéi aránytalanul eltérnek az előbbi módon felujított értékektől.

A magyarországi kegyes tanító-rend uradalmában láttam először ezt a nagy különbséget az egyes ertési módok eredményei között, tapasztalva, hogy a mezőgazdasági közteshasználatnál felujított területeken a csemeték bámulatos gyorsan növekedtek, míg ama területeken, hol a közteshasználat nélküli vagyis a természetes felujítás alkalmaztatott, a csemeték igen lassu növést mutattak.

Utóbb a gödöllői m. kir. erdőhivatal kerületében hasonló tapasztalatokat tettem. A felujítás természetes uton történik

ugyan e kerület legnagyobb részében, de pl. a sziget-monostori erdőgondnokság a mezőgazdasági közteshasználattal való felujtást alkalmazza. Mig a többi gondnokságokban az értékek nagyon lassan haladnak előre, addig Sziget-Monostoron olyan gyorsan nő a csemete (ákác), hogy 3 *m* sortávolság mellett már a harmadik évben záródik annyira, hogy a csemete sorok között lévő tengerit vagy burgonyát majdnem egészen elnyomja.

A egyes tanító-rendiek uradalma általában mezőgazdasági közteshasználattal ujit fel s e módot csak ott mellőzi, a hol a földnek kellő megmunkálása lehetetlen, vagy tulságos költségbe kerülne (igy: kedvezőtlen fekvés, köves, sziklás talaj, kedvezőtlen munkásviszonyok mellett). A mezőgazdasági köztes használattal való felujtásnál ezen uradalomban következőleg járnak el. A favágók az évi vágásterületet a tuskóktól, gyökerektől, bokroktól teljesen megtisztítják, hogy mezőgazdaságilag művelhető legyen, azután, a hol kedvező a fekvése, ekével felszántják, másutt felkapálják; az első tavaszon kapás-növényt, ritkábban burgonyát, hanem többnyire tengerit vetnek bele; a kapás-növényeket, hogy jól fejlődjenek, kétszer, ha lehet háromszor kapálják a szedésig, illetve törésig, a mi nagy előny a leendő csemetékre, minhogya föld a gyomoktól megtisztul, szeptember végén a szedés vagy törés után a földet újra felszántják vagy kapálják s őszi gabonával bevetik, beboronálják s a bevetett földbe 1 *m* sortávolság mellett a makkot is elvetik. A következő évben aratás után a sorok közeit ismét felkapálják, s még 2—3 évig közteshasználatra bocsátják.

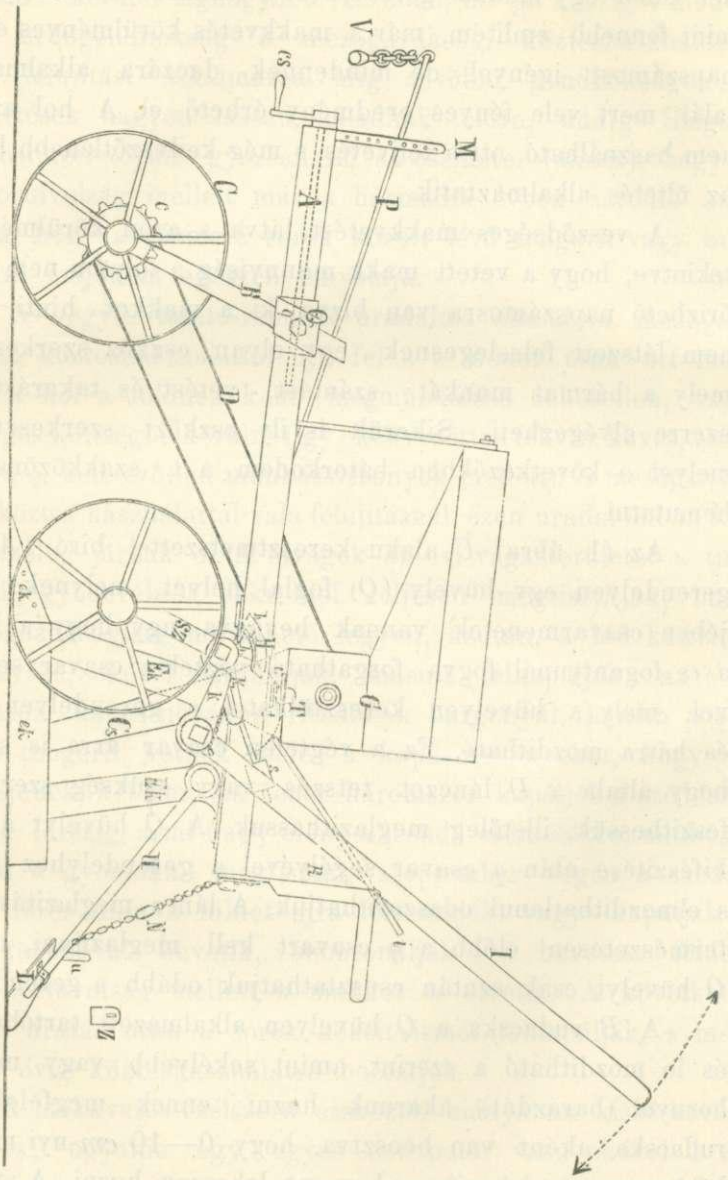
A makkvetés czélszerű eszközök hiányában kissé körülményes; ugyanis egy egyes extirpator vasu ekével 1 *m* távolságra huznak barázdákat, az eke után egy munkás hinti a makkot, mögötte végül az eke által szétválasztott föl-

det ismét egy munkás gereblyével a makkra huzza. Így tehát mint fennebb említém, már a makkvetés körülményes és sok napszámot igényel, de mindennek daczára alkalmazásra talál, mert vele fényes eredmény érhető el. A hol az eke nem használható, ott a teljvetés, s még kedvezőtlenebb helyen az ültetés alkalmaztatik.

A vesződséges makkvetést látva s azon körülményt is tekintve, hogy a vetett makk mennyiség a folyton nem ellenőrizhető napszámokra van bízva, ki a makkot hinti, épen nem látszott feleslegesnek egy olyan eszköz szerkesztése, mely a hármas munkát: szántást, vetést és takarást egyszerre elvégezheti. Sikerült is ily eszközt szerkesztenem, melyet a következőkben bátorkodom a t. szakközönségnek bemutatni.

Az (1. ábra) U alaku keresztmetszettel bíró (A) vasgerendelyen egy hüvely (Q) foglal helyet, melynek bensejében csavarmenetek vannak bevágva, úgy hogy a hüvely a cs fogantyúnál fogva forgatható végtelen csavar segélyével, mely a hüvelyen keresztülhatol, a gerendelyen előre és hátra mozdítható. Ez a végtelen csavar arra is szolgál, hogy általa a D lánczot tetszés vagy szükség szerint kifeszíthessük, illetőleg meglazíthassuk. A Q hüvelyt a láncz kifeszítése után q csavar segélyével a gerendelyhez erősen s elmozdíthatlanul odaszoríthatjuk. A láncz meglazítása előtt természetesen előbb a q csavart kell meglazítani, mert a Q hüvelyt csak ezután csuszathatjuk odább a gerendelyen.

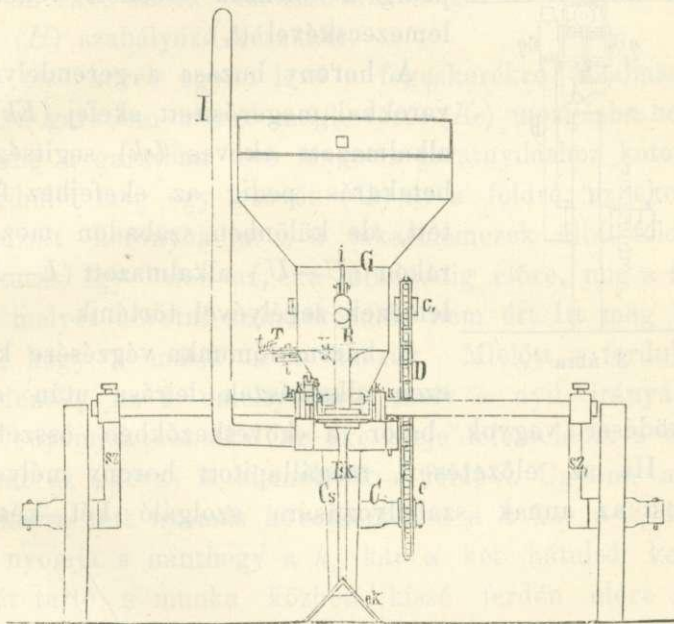
A B rudacska a Q hüvelyen alkalmazott tartóban felés le mozdítható a szerint, amint sekélyebb vagy mélyebb hornyot (barázdát) akarunk huzni; ennek megfelelően a rudacska aként van beosztva, hogy 0—10 *cm*-nyi mélység közt mozogva bármilyen hornyot lehessen huzni. A válasz-

I. Adpra.

tott mélységnek megfelelő állásban aztán a *B* rudat egy csavar (*q*) segítségével megerősíthetjük.

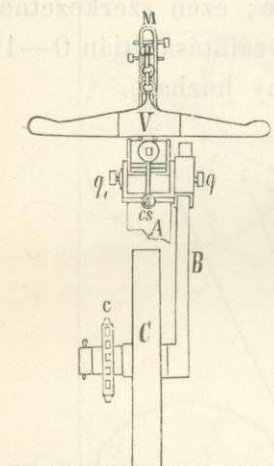
A horonymélységet szabályozó másik szerkezet (*H*) a gerendely közepe táján van elhelyezve; ezen szerkezetnek segítségével, a *h* és *h*₁ részek megfelelő beállítása útján 0—10 *cm* határok közt bármily mélyen horony húzható.

2. ábra.

A *B* rudon alkalmazott tengelyen forgó első kerék agyára (2 ábrán: *C*) egy kisebb fogaskerék (*c*) van erősítve; ez arra szolgál, hogy az első kerék mozgását átvigye a *D* lánc segítségével a garat (*G*) belsejében működő magkeverőnek (4. ábrán *Ke*) tengelyén alkalmazott *c* fogaskerekre, s így a magkeverőt mozgásba hozza. A garat alja egy tolókéval (*T*) van elzárva, mely egy csavarral (*t*) bármely állásban megerősíthető. A tolóka egy vaslemez, mely a

szerint, amint nagyobb vagy apróbb magot akarunk vetni, a mag nagyságának megfelelően kiebb vagy beljebb tolandó. A nagyon apró mag vetéséhez (fenyő, ákác stb.), van a tolóka végén egy kis nyílás is alkalmazva, mely külön is elzárható, vagy szükség szerinti mértékig kinyitható, még pedig a tolóka erősített vékony vaslemezekkel (t_1).

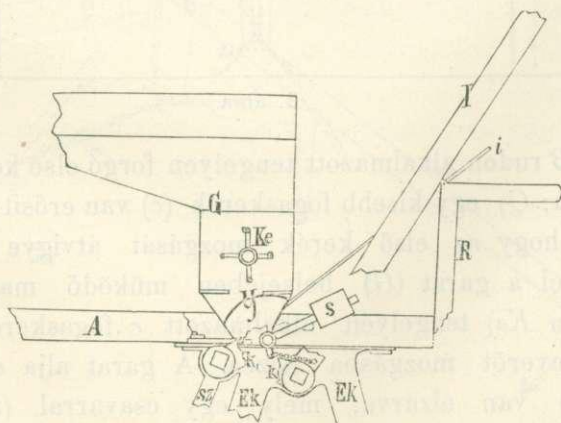

3. ábra.

A horony huzása a gerendelyre csavarokkal megerősített ekefej (Ek) elején alkalmazott ekevas (ek) segítségével, a betakarás pedig az ekefejhez függesztett, de különben szabadon mozgó szárazakon ($U-U_1$) alkalmazott ($L-L_1$) vaslemezek segítségével történik.

A három főmunka végzésére készített ezen alkatrészek leírása után az eke működését vagyok bátor a következőkben összefoglalni.

Ha az előzetesen megállapított horony mélységéhez képest az annak szabályozására szolgáló két készüléket

4. ábra.

megfelelően beállítottuk s a mag nagyságának megfelelően a garat nyílásánál levő tolókát is beigazítottuk; akkor az eke elején alkalmazott s két vaslemez (M) között fel is, le is mozdítható huzópálcza (P) végén levő kisafára (V) egy lovat fogatunk be. Huzás közben az ekevas belemélyed a földbe, de csakis a megállapított mélységig; hogy mélyebbre ne szálljon az eke, ennek biztosítására szolgál a fentebb már említett (H) szabályozó készülék.

Az első kerék agyán levő c fogaskerékre alkalmazott D láncz a garatban mozgó magkeverőt (Ke) mozgásba hozza s ez pedig a garatban levő magot a garatnyíláshoz kotorja az itt kihulló mag egy csövön (Cs) át a földre, az ekevas által huzott horonyba jut s a takarólemezek által földdel betakartatik. Így halad az eke mindaddig előre, míg a föld végére, melyet bevetni szándékozunk, nem ért. Itt meg kell fordulni, hogy a másik sort huzzuk. Mielőtt a fordulást megkezdendők, az I emeltyükart, mely a nyíl irányában mozog, lenyomjuk; ez által az eke eleje felemelkedik s egyzersmind az ekevas is kiemelődik a földből. Ugyanis az I emeltyükarra tett nyomás következtében a k kar a k_1 kart felfelé nyomja s minthogy a k_1 kar a két hátulsó kerék tengelyét tartó s munka közben kissé ferdén előre álló rudhoz van erősítve, a két hátulsó kerék hátrafelé szorítatik s minthogy a hátsó tengelyek tartó rudjai a nyomás következtében meredekebb helyzetbe jutnak, ennélfogva az eke hátulját felnyomják, s így az ekevas a földből kiemelődik. A fordulás tehát minden akadály nélkül történhetik s minthogy az eke első kereke a földet nem érintvén, nem mozog, ennélfogva a fordulás ideje alatt a magkeverő mozgása s tehát a magvetés is szünetel.

Ha a garat alatti nyílás nagy, megtörténhetnék, hogy a magkeverő nyugalomban léte mellett is hullana a mag

ennek megakadályozására szolgál a 4. ábrán látható szerkezet. Mikor az I emeltyükart lefelé nyomjuk, a kiemelő karhoz erősített lánczocska egy csapóajtócskát (Y) a garatnyílás alá tol, mely okvetlenül megakadályozza a fordulás időtartamára a maghullást. Mikor a csapóajtócska helyére ért, akkor az ekeszarvon (R) megerősített i emeltyükar vége a csapóajtócskát elfoglalt állásban megtartja.

A fordulás megtörténte után az I emeltyükar előre nyomatik, mire az egész eke leszáll, az ekevas újra belemélyed a fölsbe s minthogy az első kerék most már újra forogni kezd a földön, a magkeverő is mozgásba jő; de a mag csak akkor kezd hullani, ha a csapóajtócskát lezáró i emeltyükart lenyomjuk, minek következtében a csapóajtó tengelyén megerősített emeltyü hosszabb karján levő (s) súly a csapóajtót a garatnyílás alól lehuzza. Ekkor a vetés minden akadály nélkül tovább folytatható.

Ha a föld egy kissé rögös, tehát midőn a takarólemezek sulya nem volna elégséges a rögöket szétzuzni, akkor takarólemezek kis száraitra ($u—u_1$) kis sulyokat ($z—z_1$) akasztunk. A takarólemezek lánczát czélszerű úgy akasztani az (R) ekeszarvon levő kampóba, hogy munkaközben a láncz feszesen álljon, nehogy a takaró lemezek, mikor az ekét a földből kiemeltük, az eke alá essenek s a fordulást megakadályozzák; szállításkor, vagy egyáltalában, ha nem akarjuk, hogy a takarólemezek a földön csusszanak, a lánczon alkalmazott nagyobb szemet (N) akasztjuk a kampóba.

A két hátulsó kereket tartó ($sz—sz_1$) száruk orsói a tengelyen be- és kifelé csusztathatók s tetszés szerinti állásban egy-egy csavarral megerősíthetők úgy, hogy a két hátulsó kerék által befogott köz 25 cm is lehet; rendesen úgy állnak a hátulsó kerekek, hogy az általuk befogott köz kerékközéptől-kerékközépig számítva 1 m.

Soros mivélésnél, ha a sorok távolsága egymástól 1 méter, a sortávolságot az eke maga jelöli, amennyiben a hátsó kerekek előrehaladás közben nyomot hagynak a földben s a visszafordulás alkalmával az egyik keréknek ugyanazon nyomon kell haladnia, melyen előrehaladt, nagyobb sortávolságnál már a sorok egymástóli távolának előzetes kijelölése szükséges, mert a tengelyt nem lehet hosszabbra készíteni azon okból, mert az ekevas által szántás közben reagykörölt nyomás alatt meggörbülne.

Az egész eke vasból készült; hossza 140 *cm*, magassága a középén 100 *cm*, összes súlya 110 *kg*; egy ló igen könnyen huzza jól megmunkált földben, rögös földben is viszi erőlködés nélkül, de mégis nehezebben; a garat ürtartalma 50 liter.

Az eke a gödöllői m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó pusztaszenyiczka csemetekertben egy szakfériakból álló bizottság előtt bemutatott, mely alkalommal a gyakorlatban való alkalmazásra igen czélszerűnek véleményeztetett.

A tapló-iparról.

Közlő: Küzdő Árpád zirci apátság erdőgyakornok.

Az »Erdészeti Lapok« folyó évi IX. füzetének »Különlélek« czimű rovatában megjelent egyik közlemény »A házi iparról« és illetve annak fontosságáról szólván, egyszersmind felhívást intézett a szakközönséghez, hogy ha valaki, helyi tapasztalatai alapján, a mindenesetre pártolásra méltó ügyhöz érdemlegesen hozzá szólhat, tapasztalatait hozza a nyilvánosság elé.

A jelzett közlemény írójának humánus felfogásában teljesen osztozom, de az eszmének felkarolását nem csak ebből a szempontból látom helyén valónak, hanem az erdőgazdaság pénzügyi érdekeltsége mellet — a mit a cikk írója különben szintén megemlített, — a gazdálkodás terén felmerülhető más szempotokból is. Az erdészeti tényleg igen sokféle anyagot és módot nyújthat a házi ipar foglalkoztatására és fejlesztésére, ugy annyira, hogy kellőképen felkarolva a házi ipar nem mostoha gyermekévé, hanem hálás pártfogoltjává lenne az erdészeti. Csak futólag emlitem meg a fának házilag is sokféle módon történhető feldolgozását, mint pl. az edények, szerszámok és egyszerűbb butorok készítését, a fafaragás különböző nemeit, disztárgyak előállítását stb., mert én most a házi iparnak egy olyan neméről kívánok szólni, melynek a kártékony gombák nyújtják az anyagot, s melynél tehát egy újabb szempont is figyelembe jöhet, az erdőápolás érdeke. Ez az úgynevezett tapló-ipar.

Alkalmam nyilván ennek tanulmányozására, megkísérlem tapasztalataimat röviden, de az ipar-ágnak lehetőleg minden egyes részletére kiterjeszkedve leírni.

A fa-gombának sokan éppen semmi, vagy nagyon csekély fontosságot tulajdonítanak, s azoknak az erdészek körében is inkább csak káros tulajdonságaik ismeretesek; de ha a tapló-ipart, a házi iparnak némely vidéken már is szépen kifejlődött egyik ágát, figyelemre méltatjuk, akkor tudjuk csak meg, hogy mennyi hasznos, csinos és jövedelmező tárgyat lehet előállítani a kártékony gombából; s újabb példával látjuk bebizonyítva annak igazságát, hogy alig van olyan kár, amiből ügyes, szorgalmas ember valami hasznot ne hajthatna.

Már pedig az tagadhatlan, hogy a gombák sok kárt

tesznek az erdőnek lomb-, és tülevelü fáiban egyaránt, s ellenök biztos sikerrel csak a megtámadott, a beteg törzs eltávolítása útján lehet védekezni. *)

Tapló készítésére többé-kevésbé alkalmas valamennyi gombafaj, mely a fatörzsben élőködik, s a melynek termőteste a fa kérgén van. Ilyen a *Polyporus fomentarius* L., *Polyporus igniarius* L., *Polyporus dryadeus* Fr., *Polyporus borealis* Htg., *Daedalea quercina* Fr., *Polyporus officinalis* Fr.

Ezek közül legnevezetesebb a tapló iparra nézve a *Polyporus fomentarius* és *officinalis*, s a *Daedalea quercina*, mint a melyek a feldolgozásra legalkalmasabbak s a legjobb anyagot szolgáltatják.

A *Polyporus fomentarius* leggyakrabban a bükkfán fordul elő, innen veszi magyar elnevezését is (bükkfatapló), azonkívül a tölgyfán, ritkábban a cserfán, sőt szórványosan más lombfákon is. Legjobb azonban az, mely a bükkfán jön elő, melyen barna revesedést idéz elő, míg a tölgyön fehéret. Termőteste a törzs felső részén, a korona alatt, de azonfelül is a vastagabb, korhadásnak indult ágakon jelenik meg; piszkos fehér színűen, lópata alakun, s meglehetősen nagyságot és súlyt ér el: kidőlt (széldöntött) és élő (álló) fákon fordul elő leginkább.

A *Daedalea quercina* azonban korhadásnak indult tuskókon, cölöpökön, néha élőfák korhadt ágain jön elő. Duszgazdag myceliuma van és szürkés barna revesedést idéz elő. Termőteste félkör alakú, fehér színű.

*) A gomba által előidézett rák kiirtásának egyik neme abból áll, hogy a termőtestet eltávolítjuk, a rák által megtámadott részt kifaragjuk, vagy ha esetleg az egy ágat támadott meg, azt annyira visszavágjuk, hogy még az egészséges részből is essék el, mert a visszamaradt mycelium feljuttja a rákot. A keletkezett sebet bekenjük kátránnyal, s talán még gondosan be is kötözzük. A növény igyekszik a sebet bevonni paraszóvettel. Azonban sem a leírt műtét, sem a képződő paraszóvet nem biztosít bennünket feltétlenül, hogy a rák nem lép fel újból, ugyanazon helyen. K ö z l ő.

Említésre méltó még a *Polyporus officinalis*, az ugynevezett vörös fenyő gomba, mely csak a vörös fenyőn él. Termőteste fehér kéreggel van bevonva, belseje erősen likacsos, csöves, puha, az ujakkal könnyen szétmorzsolható vizenyős. Félgömb alakú termőteste igen nagyra megnő, úgy, hogy 5—7 kilogramm súlyt is elér. Mint már a neve mutatja, gyógyhatású; feldolgozva a gyógyászatban hashajtó szernek és izzadság elűzőnek használják; e mellett ép úgy, mint a *Polyporus fomentarius*, sebek bekötésére, vérzés elállítására igen alkalmas.

Ezen kártékony gombafajok kellőképen kihasználva és felmunkálva az erdőnek figyelemre méltó mellékhasználati termékét képeznék. A gyufa feltalálása óta ugyan a tapló-ipar részben hanyatlott, de még ma is eléggé sok helyen foglalkoznak a tüzi tapló előállításával, azonfelül a tapló a gyógyászatban is bő alkalmazást nyer a vérzés elállításánál, sebkötözésnél tömékélésre stb., s végül nagy mennyiségben a szebbnél-szebb taplómunkák előállítására! Tehát még mindig bir oly jelentőséggel, hogy érdemes volna ezen iparágat mindenfelé felkarolni úgy, miként azt Csehországban, Svájcban, Franciaországban, Tübingiában, s nálunk a Bakony és Erdély némely vidékein teszik.

Mily számos olyan vidéke van hazánknak, a hol a nép ugyszólván egyedül az erdőből él, a hol a mezőgazdaság elenyésző csekély, vagy legalább is alig számottevő, mellék-foglalkozásnak nevezhető! De ha ez nem így volna is, késő ősszel, télen és tavasszal, midőn a legtöbb másféle munka szünetel, — mert hát a favágatás sem tart folytonosan, — ezen gombák gyűjtésével és feldolgozásával lehetne foglalkoztatni, munkával ellátni a szegény embereket, módott adva ezzel tisztességes megélhetésükre és

családjuk fentartására. Nagy befolyást gyakorolna ez az egyszerű emberek erkölcsére is.

Nem kell ezen iparág műveléséhez nagy tudomány, még csak nagyon ügyes kéz sem, mint a milyen kell pl. a fafaragáshoz. Könnyen elsajátítható, s vele némi gyakorlattal szép mellék-keresetre lehet szert tenni, figyelembe véve azt is, hogy a munkában öregek és gyermekek is részt vehetnek.

A gomba gyűjtése és feldolgozása a következőképen történik. A külső munkás, a ki csupán a szedéssel foglalkozik, egy kampóval ellátott 4—5 öles, vagy hosszabb rudját a fa valamelyik ágára, vagy a fa odujába akasztja, s rajta felmászik; ha esetleg nem éri el a gomba termőtestét, úgy vagy még egy rudat adnak fel neki, vagy valamelyik ágba kapaszkodva rudját feljebb tolja, s a kéregről leszakított gombát ledobja. A leszórt gombát vagy ő maga, vagy másik munkás (öreg ember, vagy gyermek) összegyűjti, s még kint az erdön nagyjából megtisztítja a reá tapadó mohától és kéregtől. Ezen mód szerint, egy munkás naponkint 2—3 zsák gombát szedhet.

Hazaszállítás után a nyers anyagot azonnal kupaczkba (rakás) kell rakni, s a mig csak jól meg nem fülledt (penészedett). Ez rendkívül fontos követelmény, mert füllesztés nélkül rögtön munkába véve a gomba nem ad tartós anyagot, hanem feldolgozása után, ha csak kevés nedvességet kap is, megpenészedik, s hasznavehetlenné válik.

Egy bécsi czég, mely ugyan nem kizárólag a gomba iparral foglalkozott, de ebből is jó hasznót óhajtott huzni, a nagy mennyiségben összevásárolt nyers gombát füllesztés előtt munkába vétette. Az eredmény az lett, hogy a több ezer forintot érő gomba, illetve már feldolgozott tapló, mind megpenészedett, elrothadt.

A kéregben való füllesztés alkalmával a kupacot 5—6 cm vastag kékesszürke penészsréteg vonja be, amit a taplómunkások »virágzásnak« neveznek; midőn ez a réteg összeesik, akkor a gombát a további munka alá lehet venni. A külső kemény kérget most gondosan eltávolítják, lefaragják s vagy mint félnyers terményt értékesítik vagy további feldolgozás alá veszik. Tőlünk ilyen félnyers terményt sokat szállítanak külföldre, különösen Cseh- és Franciaországba, valamint Svájcba. Ezen félnyers terményt is már szép értéket képvisel; a gomba minősége szerint métermázsánként 10-től egész 26 frtig lehet eladni.

Legdrágább a jó bükkfagomba, a *Polyporus fomentarius*. Ezt a munkások „banyataplónak» hívják; de legjobb azon gomba, melyet ők »bőrtaplónak,« vagy »macskataplónak» neveznek, mely a fa törzsén ellaposodva 50—60 cm hosszúságban, 20—30 cm széles sávokban nő. Ez a legkeresettebb, viszont a legdrágább is, mert rendkívül nyújtható, egyenletes rostu és kézimunkára, (pipere és disztárgyak, ágyterítők, szőnyegek stb. készítésére) legalkalmasabb. Nálunk Dunántul legjobb gombát lehet kapni Zala, Vas és Somogy vármegyékben.

A kéreg lefaragása és az esetleg talált likacsos, laza részek vágása után a kilugozáshoz fognak. A kilugozás fahamuból előállított luggal történik, s csak ezen művelettel válik a tapló gyulékonyvá.

A lugot a munkás maga készíti. Egy 3—4 hektoliteres kádat a fenéktől számított 40—50 cm magasságban vízszintes rácsozattal lát el, melyre szalmát terít olyan vastagon, hogy rajta a hamu keresztül ne hulljék. A szalmára egy vagy másfél decimeter vastag hamuréteget hint s erre annyi vizet önt, a mennyi a kádba a hamu fölött bele fér. A hamu- és a szalmarétegen át a víz, mint

már lug, a rácsozat alatt lévő ürbe szivárog, honnan egy csap segítségével kifolyatható.

Az eként nyert lugot kádakba öntik, melyekben a kérgétől megtisztított gombákat már elhelyezték. A gombákra deszkát tesznek s azokat nagy kövekkel, vasdarabokkal, vagy egyszerűen szerkesztett sajtolóval leszorítják, úgy azonban, hogy a gomba tulságos nagy nyomást ne szenvedjen, mert akkor lassabban ázik át, holott a sajtolásnak tulajdonképen csak az a célja, hogy valamennyi gomba a lug alá szoríttassék.

Ebben a lugban áll a gomba körülbelül 4—5 napig; ez az idő azonban lehet rövidebb vagy hosszabb is a szerint, a mint puha vagy kemény a nyers anyag, tehát a mint gyorsabban vagy lassabban járja át a lug. Gyakorlott munkás egyetlen tapintásra megtudja, vajjon az áztatás már elegendő volt-e.

A lugból kiszedett anyagot kézzel kifacsarják s az első lassu szárításnak vetik alá. Gyors száradás esetében a tapló sokat vesz értékéből; mert a vízvesztés nem egyenletesen történik, s a miatt nemcsak az összehuzódás lesz aránytalan, hanem a gyulékonyság is csökken s a nyert anyag nem lesz lágy, sima és könnyen nyujtható s mint ilyen kézi munkára sem lesz jól alkalmas.

Legjobb padláson vagy földött helyiségben szárítani, hol a hőség nem nagy s lehetőleg mindig egyenlő, vagy legalább nem gyorsan és sokszor változó. Legkitünőbb anyagot a téli szárítás szolgáltat, midőn a gomba kifagy, azonban ez a leghuzamosabb ideig is tart. Mig a nyári szárításnak elég 2—3 hét, addig a téli szárításhoz másfél hónap is szükséges. A kemény, tömött, kevésbé likacsos gomba gyorsabban szárad.

Az első szárítás után az anyag osztályozás alá kerül, a szebb példányokat, melyek kézi munkára alkalmasak, külön válogatják; a silányabbakat tüzi taplónak szánják, de még ezeket is több osztályba sorozzák jóságuk és minőségük szerint.

Most éles, sarló alakú késsel 5—10 millimeter széles szeletekre metélik fel az egyes darabokat, és pedig a keményeket vékonyabb szeletekre, a puhákat vastagabbakra szelik, mert ezek könnyen nyujthatók levén, vastagabbra szelve nagyobb lapokat szolgálhatnak.

A felmetélés után még mindig meghagyják az első szárítás után visszamaradt nedvességet, nehogy az anyag nyujthatósága esökkenjen vagy elveszzen s a felszelt lapokat ilyen állapotban egyszerű fakalapácsal, jobban mondva sulykokkal egy fatökén egyenletesen ütögetik, mi közben a szelet eredeti nagyságának 2—5-szörösére szélesedik a szerint, a mint kemény vagy puha, tehát kevésbé vagy inkább nyujtható.

A kinyujtott szeletek újból osztályozás alá kerülnek; a szép lapokat külön válogatják kézi munkára, s e célból az ügyesebb munkások kezeibe juttatják, míg a silányabb anyagot beosztják tüzi taplónak, vagy hajó kitömésére (iskábálásnál moha helyett) használható anyagnak szánják.

Csomagolás után a száraz helyre rakott csomagok teljesen kiszárittatnak.

Megjegyzem azonban, hogy a különböző és soknemű kézimunkára alkalmas és már előre kiválogatott példányokat a szerint, a mit készíteni akarnak belőle, pl. sapkát, kalapot, virágleveleket, egyéb disztárgyakat stb. felmetélés után egy, a készitendő tárgynak megfelelő alaku (fa mintán) verik ki, úgy, hogy kinyujtás után azon formát ölti magára, mint a melyen kiveretett, illetőleg kinyujtatott.

Megemlítem még a »fehér« és »vértaplót.« A vértapló egészen fekete, míg az előbbi hófehér színű. Mindkettő diszítésre, szalagok, virágok s a legszebb csokrok készítésére igen alkalmas, tekintve, hogy keverni lehet többféle, világos és sötét barna színűvel s jó izlés mellett igen szép színvegyületet lehet előállítani.

Festeni azonban a taplót nem lehet, mert nem veszi be egyenletesen a festéket és csunya tarka foltos lesz, még azon esetben is, ha a festékben főzik. Egyedül a fehér taplón nagy vigyázat mellett lehet karminnal egyszerűbb alakokat, vonalakat rajzolni, de ez sem sikerül mindig és mindegyiken. E helyett diszítésre sokkal alkalmasabbak az u. n. aranyfüst és a réz és aczél csillagocskák stb.

Ezekből láthatjuk, hogy a gombának házilag való feldolgozása vajmi egyszerű és könnyen elsajátítható. A felmunkálással öregek és gyermekek is egyaránt foglalkozhatnak, de meg más munka hiányában felnőttek számára is igen jó keresetforrást nyújthat. Vegyük csak figyelembe azt, hogy egy munkás naponként 2—3 zsák gombát tud szedni s hogy a nyers gomba métermázsája, mely még csak kérgétől van megtisztítva, 10—26 frt ; a feldolgozott tüzi tapló métermázsája 20 frttól feljebb kél el ; végül a pipere tapló kilója 5—7 frton értékesíthető. Egy belső munkás 50—70 kr. napszámot kap, sőt az ügyesebb, kézimunkákon dolgozó munkás megkereshet naponként 1 frtot is. *)

*) Jó néven vettük volna azon kereskedő-czégek megjelölését is, melyek a nyerstermény s illetve a kész tárgyak megvásárlásával s elárúsításával foglalkoznak. Egyáltalában kívánatos, hogy a hasonló tartalmu közlemények írói a felvett kérdésnek üzleti részére is kiterjeszkedjenek, mert a nélkül, még a különben pártolásra érdemesnek látszó eszme is, a gyakorlatban méltán találkozhatik némi kételyekkel, a miket csak az értékesítési viszonyok realis megismertetése oszlathatja el.

Oly vidékeken, ahol a megjelölt gombafajok nagyobb mennyiségben találhatóak, mindenesetre jó lenne a népet megtanítani a taplóiparra, részint mert a taplószedés által az erdészeti jelentékeny mellékhasználatra tenne szert a bérletből, részint mert foglalkozást, keresetet nyújtana a szegény embereknek, s e mellett az erdő a kártékony gombától megtisztulna.

Lapszemle.

A siegeni kapás-erdő. A »Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen« ez évi júliusi füzetében E h m s e n erdőtanácsos igen tanulságos dolgokat közöl a siegeni kapás-erdőkről; a közleményt az »Erdészeti Lapok« ez évi V. füzetében »a siegeni kapás-erdő« ről irt cikkem kiegészítéseül kivonatossan a következőkben ismertetem meg: A Siegen-kerületben divatos kapás-erdő gazdaságnak nagy jelentősége van az ottani lakosságra, mert az egész kerület területének 75%-a erdőség és körülbelül 75.000-nyi lakosságára összesen csak mintegy 8.500 *ha* olyan terület jut, melyet tisztán mezőgazdaságilag — szántók, rétek gyanánt — használhatnak, s ennél fogva a mezőgazdasági használatot az erdőgazdaságból teljesen kiszorítani, a lakosság létfeltételeinek kockáztatása nélkül, nem lehet. Az ott divó gazdálkodási mód, valamint az elért hozamok között fennálló viszony birálatánál nem szabad tisztán az erdőgazdaság álláspontjára helyezkedni, hanem az e vidéken nagyon is fontos mezőgazdasági érdekeket is figyelembe kell venni.

A kapás-erdők kezelő erdőtisztjének valóban nehéz a helyzete, mert először is teljesen bele kell élnie magát a különös gazdasági mód lényegébe, nehogy tisztán erdőgazdasági célokat tűzven maga elé, egyoldaluan oda törekedjék, hogy a cserkéreg termelésre való erdők minél tökéletesebben záródjanak. Bizonyára hibázna az erdész, ha azt hinné, hogy a termelendő kéreg hozam-nagysága a zárlat mennél nagyobb sűrűségét követeli meg, mert ellenkezőleg, nagyon sűrű zárlat mellett a kéreg igen vékony és e miatt értéktelenebb szokott lenni, s ettől eltekintve is sajnosan kellene tapasztalnia, hogy a vágásterületek felkapálásánál és a hulladékok elégetésénél a zárlat növelése végett kiültetett csemetéknek nagy része elpusztul. A zsinórmértéket mindenesetre a na cél szabhatja meg, hogy a rozsszal bevetendő vágásterületek legalább is annyi

jövedelmet nyujtsanak, hogy a kapálás, égetés s a többi munkálatok kifizessék magukat, azaz, hogy igen sűrű zárlattal ezen munkálatok ne hátráltassanak. Ahhoz, hogy a vágásterület még az általánosan érvényes 18 éves forda-idő letelte előtt kellően záródjék, elég, ha a tuskók egymástól 2·5 *m*-nyire vannak.

Az 1887—1891. évi vágásterületek átlagosan *ha*-onként 50 mázsa kérget adtak; e csekély átlagos hozamból azonban nem szabad általánosságban a zárlat elégtelenségére következtetni, mert az átlagos kéreg mennyiség csekélységének az az oka, hogy a század elején nagy területek ültetettek be nyirfával és égerfával, úgy, hogy több, épen sorra kerülő vágásterületen alig található néhány tölgyesárj.

A nyirfának és égerfának ültetése, évekkel előbb, kifizette magát, mert egy szekér faszén ára — még az ötvenes években is — 150 márka volt, holott az ár most 50 márkára apadt. A Siegen kerületben virágozó vasipar ez idő szerint csak alárendelten használja a faszénét; ebből magyarázható meg a faszén árának csökkenése és ebből következtethetünk arra is, hogy a kapás-erdők jövedelme igen megkevesbedett.

Siegen kerületben a mesterséges erdősitéseknél felhasznált tölgy és lucz fenyő csemetéket saját csemete-kerteikben nevelik; és pedig a lucz fenyő csemetéket, melyek a tölgynek meg nem felelő talajra ültetettek ki, a kezelő erdőtiszt különös felügyelete alá rendelt siegeni csemete-kertben, a tölgycsemetéket pedig az erdő-
ben elszórta telepített csemete-kertekben. Ily módon azonban megfelelő tölgycsemetéket bajos nevelni, minthogy a nagy szűkséglet mellett a csemeték átiskolázása csak kivételesen tör-
énhetik meg.

A kihasznált vágásterületek hézagaiba kiültetett 3—4 éves tölgyshangok, a 18 év múlva bekövetkező újabb vágatás alkalmával még nem — sőt kiültetésük után 36 év múlva is csak kedvező esetben — adnak kérget.

A kapálással, égetéssel, de különösen a legeltetéssel a csemeték nagy $\frac{1}{6}$ -a elpusztul s a vágások ezért rászorulnak kisebb-nagyobb mértékű mesterséges foltozgatásra. A timárok régtől fogva ismert azon panasza, hogy a vágásoknak tölgygyel való pótlása nem történik elég sűrűn, a fentvázolt okok miatt sosem fog megszűnni s különösen addig nem, míg a legeltetés nem korlátoztatik.

A közbirtokosok összes száma 15.000-re, tehát Siegen kerület népességének mintegy egyötödére tehető. Minden munkás részes, a lehetőség szerint, valamelyik kapás-erdőben. A Siegen kerületi közbirtokosságok száma, a legújabb adatok szerint 240, erdőterülete pedig 34.108·86 *ha*.

Az évenként kihasználható vágásterületeknek a részeseket megillető területrészekre való felosztása: az egyes részesek birtokában levő eszményi részek szerint történik. Az eszményi beosztás mértéke igen különböző; a legtöbb közbirtokosság bizonyos számú *Albus*-ból áll, minden *Albus* pedig 8 *Pfennigre* oszlik, és így a legkisebb eszményi rész a *Pfennig*. Minden egyes tulajdonos eszményi részei folyó számok szerint vezetettek be a törzskönyvbe; a tulajdonos azután minden rész-számával épen úgy rendelkezhetik, mint kat. parcelláival. A siegeni kapás-erdőkre vonatkozó törvény az eszményi részek további felosztását tiltja; tehát ha például valamely közbirtokosság 400 *Albussal*, vagy 3.200 *Pfenniggel* és 1—3.200 számokkal van a törzskönyvbe bevezetve, akkor a közbirtokosok nem határozhatják el, hogy a törzskönyvbe a rész-számoknak például kétszerese vétessék fel.

Siegen kerület timárai-feldolgoztak az 1891. évben körülbelül 2,810.800 *kg* sulyu és 8,150.000 márka értékű 151.500 darab vadbört, 4.660 darab belföldi vadbört és 345 darab borjubört. A bőrök kidolgozásához kellett körülbelül 15,615.000 *kg*, vagy 312.300 mázsa cserkéreg. E kéreg-szükségletből 92.000 mázsányit az állami felügyelet alatt álló kapás-erdők szolgáltatnak, úgy, hogy 220.300 mázsa maradt még fedezendő. Magyarországból és Belgiumból bevitték mintegy 100.000 mázsát; a még hiányzó 120.300 mázsa kérget pedig a szomszéd kerületekből szerezték be. — A siegeni timárok készítik a legjobb talpbört.

Siegen kerületben a cserkéreg nem adatik el nyilvánosan, hanem itt a timárok, a termelés előtt, közös megegyezéssel állapítják meg a kéreg árát; gyakran megesik e módon, hogy az árakat oly későn határozzák meg, hogy a termelő azokat még a szállításkor sem ismeri és kénytelen a később megszabott bármily árral beérni.

Az 1887—1891. évi adatok átlaga azt mutatja, hogy a kapás-erdő *ha*-onkint a mezőgazdasági terményekben (gabona, szalma) 169 márka, az erdőgazdasági terményekben (kéreg, fa) 496 márka nyers-jövedelmet ad; a feldolgozási és egyéb költségek levonásával pedig *ha*-onkint összesen 405 márka, *ha*-onkint és évenként pedig (18 éves forda-idő mellett) 22,5 márka tisztajövedelem mutatkozik. A felhasznált alom értékének és a legelő jószág után fizetett béreknek számbavétele pedig még nagyobbnak mutatná a siegeni kapás-erdők nemzetgazdasági jelentőségét.

Végül még érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a Siegen városában lakó kezelő erdőtiszt gondjaira vannak bízva a kereken 34.000 *ha*-nyi kapás-erdőkön kívül: 94 községnek 1.740 *ha*-nyi, 5 egyháznak, 15 plébániának, 10 iskolának és 1 kórháznak összesen 456 *ha*nyi erdőségei, valamint egy 785 *ha* területű közös erdőség.

(Péck K.)

Előfizetési felhívás.

A »*Hazánk*« irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nagy politikai és közgazdasági napilapja, a »*Hazánk*« folyó év december hó végén indul meg.

Felhívjuk tehát a magyar művelt közönséget, a melynek köréből 600 gazda, erdész, technikus és honoraczió létesítette, mint részvényes, a vállalatot, hogy annak organumát pártfogásába és védelmébe vegye.

A vállalat az alábbiakban fordul a magyar közönséghez.

* * *

Bent erős, kifelé tisztelettel parancsoló magyar államot csak úgy képzelhetünk, ha az uralkodó faj mérséklete és igazságérzete a magyar haza szeretetében egyesíti a különböző nyelvet beszélő és különböző vallást követő polgárokat; ha az államot alkotó társadalom közerkölcseiben tiszta; ha gazdaságilag és politikailag egészségesen fejlődik.

Az erősbülő közvélemény fokozódó ereje mellett a magyar államnak fejlesztésében és megszilárdításában nagy — és sok tekintetben elhatározó — befolyása van a napisajtónak, mely ellesve a nemzet szükségleteit, öntudatosssá nem vált vágyait, azoknak szint, alakot és irányt ad, törekvéseket ébreszt, vagy nyom el.

Ezt a feladatot a napisajtó eddigi orgánumai kielégítően nem oldották meg. Elmerülve, bár sokszor indokolt, de nem egyszer meddő közjogi vitákba és pártpolitikai eshetőségek tárgyalásába — sajnosan csekély figyelmet fordítottak oly kérdések tisztázására, olyan törekvések felkarolására, a melyeknek a demokraczia elvein alapuló

magyar társadalom előbb-utóbb vezető szerepre kell jutniok.

Miért is a ma már nagygyá fejlett magyar napi sajtóban organumot kívánunk teremteni, mely a fenti elveknek hódolva, első sorban a magyar intelligens középosztálynak, ebben a földbirtoknak., a vidéki gazdáknak, a szakköröknek, a műszaki karnak és az erdészetnek képviselje méltányos és jogos érdekeit.

Az új lap czime: »*Hazánk.*«

Programmunk a következő:

Politikai meggyőződésünk az 1867-ki alapokhoz köt, s azok alapján és fejlesztésével kívánunk magyar nemzeti kulturállamot teremteni.

Kívánjuk a választások tisztaságát, ennek érdekében független bíróságot, a választási törvény revízióját s a választásra jogosultak politikai nevelését.

A nemzetiségi kérdésekben kívánjuk a magyar állam-eszme teljes érvényre jutását; de a más nemzetiségbeliek beolvadásának legfőbb eszközéül: a társadalmi kapcsolat szorosabbá tételét és gazdasági érdekeik istápolását ismerjük.

Sürgetjük a közigazgatás helyes reformját.

Hivei vagyunk az állami közigazgatásnak, oly feltételekkel, melyek a legszélesebb alapokon biztosítják a helyi autonomiát.

Kívánjuk a közigazgatási bíróságot, az állami tisztviselők pragmatikáját, a községi jegyzői intézmény reformját.

Sürgetünk oly közegészségügyi intézkedéseket, melyek a maiknál hathatósabb eszközökkel látnak a nemzet milliói testi és szellemi épségének, a nemzeti munkaerőnek fenntartásához és fejlesztéséhez.

Sürgetjük a magyar honvédség fejlesztését; a közös hadseregben pedig a magyar elem erősödését, egyenjogusítását.

Egyházpolitikai kérdésekben kívánjuk a teljes lelkiismereti szabadságot, a vallásfelekezeti béke fentartását, a szükséges reformokat; de utóbbiakat csak oly sorrendben és fokozatban, hogy az érdekükben hozott áldozatok sem kulturális, sem gazdasági fejlődésünket meg ne zavarják és ne nehezítsék.

Sürgetünk helyes közoktatásügyi politikát.

Kívánjuk a népiskola, kiseddóvó-ügy, a lelemezügy általános rendezését, a gazdasági és ipari szakoktatás általánosítását, a néptanítók helyzetének javítását.

Nagy súlyt helyezünk a szakértelem megadására hivatott intézetekre.

Óhajtjuk a magyar tudományosság, különösen a gazdasági és technikai tudományok nagyobb fejlesztését és érvényre jutását.

Az igazságügy terén zászlóvivői kívánunk lenni a modern haladásnak, de e mellett kívánjuk, hogy a magyar magánjog konszolidáló hagyományai lehetőleg megőriztessenek, s az idegen törvényhozások eredményeinek értékesítése hazánkban úgy történjék, hogy a különös hazai viszonyok mindenkor figyelembe vétessenek. Kívánjuk, hogy a magyar mezőgazdaságnak a törvényhozás által megadassék annyi kiváltság, mint a mennyit törvényes intézkedések a kereskedelemnek biztosítanak. Így programmunkba vesszük a gazdabíróságok felállításának sürgetését. Az igazságügyi általános programban hivatottak vagyunk a szóbeliségnek és közvetlenségnek.

Mindenek fölött pedig kívánunk oly magyar nemzeti közgazdasági politikát, mely a politikai szabadság mellett a nemzet millióinak anyagi függetlenségét is biztosítja.

Ezért első sorban küzdünk helyes közgazdasági politikáért.

Követelünk közgazdasági politikát, mely a nemzet összes lakosságának, első sorban pedig a kis embereknek anyagi boldogulását tüzi ki célul.

Kívánjuk a becsületes munka, az egyén érvényre jutását és szorgalmának jutalmát.

Törekedni fogunk a jogosulatlan kartellek és ringek s egyes érdekcsoportok gazdasági monopoliúmának megszüntetésére.

Támogatunk minden szövetségi, a társadalom önjelétől, a kis erők összesítése által létrejött egészséges vállalatot.

Kívánjuk a munkásügy rendezését s a munkásosztály jogosult érdekeinek kielégítését; ezzel együtt a gazdasági és házi cselédek ügyének megfelelőbb rendezését.

Sürgetünk hathatós szociális intézkedéseket a kivándorlás megszüntetésére s a munkás-közvetítés, telepítés szervezésére.

Kívánjuk a honosítási törvény reformját, a bevándorlás ügy szabályozását.

Követeljük az összes állampolgárok aránylagos és igazságos megadóztatását, s ebből kifolyólag olyan adóreformokat, melyek a mozgó tőkét is kényszerítik, hogy arányosan hozzájáruljon az állam terheihez. Követeljük az adónyilvántartás, behajtás egyszerűvé és méltányossá tételét.

Komolyan kívánunk foglalkozni azzal, hogy a progresszív adó behozatala mily mértékben befolyásolná állami pénzügyeinket, gazdasági és társadalmi fejlődésünket.

Sürgetjük a takarékögy, ezzel kapcsolatosan a mezőgazdasági és ipari hitel szervezését.

Kivánjuk a biztosításügy reformját, ideértve az élet-, a tűz-, a jég- és állatbiztosítást.

A szervezést a kölcsönösség elvén óhajtjuk keresztülvinni.

Kivánunk olyan kereskedelmi, ipari- és közlekedési politikát, amely első sorban a hazai termelést és fogyasztási védelmezi és emeli.

Mellőzni kívánjuk a felesleges közvetítést

Óhajtunk oly törvényhozásilag életrehívott és megerősített társadalmi szervezeteket, melyek a fogyasztót a termelővel közvetlen összeköttetésbe hozzák.

Követeljük a börzének az általános gazdasági érdekeknek megfelelő ellenőrzését, újjászervezését és megadóztatását.

Kivánjuk a kisipar nagyobb mérvű támogatását s az ipartörvénynek ily értelmű módosítását.

A magyar nemzet alapjait az őstermelésben tudjuk, állami függetlenségünk egyik legfőbb biztosítékát a magyar földbirtokososztály és földmivelő népben ismerjük.

Ezért kívánunk helyes földmivelési politikát, a nagy-, közép- és kisbirtok helyes megosztására irányuló intézkedéseket, a földbirtok művelési eszközeinek lefoglalhatatlanságát, terheinek könnyítését.

A kötött birtokok helyes kezelését.

Kivánunk megfelelő agrár törvényhozást, a mezőgazdaságról szóló törvény megalkotását, a birtokviszonyok, a telekkönyv és tagosítási ügyek gyors végleges rendezését.

Követeljük a gazdatiszti ügy szabályozását, a munkaadó és munkása közötti viszony s a bérleti ügyek rende

zését, a gazdasági egyesületek, szövetkezetek és gazdasági szakoktatás és az állategészségügyi intézmények fejlesztését.

Az őstermelés egyik igen fontos ágának tekintjük az erdészetet s ennek fejlesztésében hatalmas eszköznek tartjuk az 1879. évi XXXI-ik törvényezikk változatlan fentartását és minden részletében való gondos végrehajtását.

Törekedni fogunk a nemzet összes lakosságában a szép és nemes iránti szeretet, a törvénytisztelet és kötelességtudás, az igazi vallásosság, a közerkölc, a politikai tisztességtudás, a nemzeti mult iránti kegyelet fejlesztésére.

Mindenben pedig az igazságot keressük, és annak állunk bármily érdekl szemben védelmére.

Ezért nem csatlakozunk sem a kormány, sem az ellenzéki pártok egyikéhez sem; fentartva meggyőződésünk független nyilváníását mindenekkel szemben.

Üldözni fogjuk a léha kapaskodást, az üres dilettáns, nagyhangu szerepléseket s a protekeziót.

Igyekezn fogunk a szépirodalom, a művészetek fejlesztésére s azoknál ugy a nemzeti irány, mint a finom izlés érvényre juttatására.

Nehogy a magasan lobogtatott zászló a végrehajtásnál a porba hullhasson, a »Hazánk« bel- és külmunkatársainak oly falanxát toborzottuk össze, mely teljes biztosítékot nyujthat az iránt, hogy a kitüzött czélt meg fogjuk közelíthetni.

A »Hazánk« szerkesztősége.

Hogy az ügy, a melynek szolgálatában lapunk létesül, hogy az irányok és érdekek, a melyeket magunk elé tűztünk, minden águkban érvényesüljenek, a társulat kebeléből a »Hazánk« szellemi ügyeinek állandó és közvetlen ellenőrzésére Baross Károly, Forster Géza és Ney Béla tagokból álló lapfelügyelő-bizottság küldetett ki.

A felelős szerkesztői teendőket dr. Bernát István jeles közgazdasági írónkra, a helyettes-szerkesztői tisztet Jancsó Dezső kipróbált vállaira ruháztuk.

A »Hazánk« szerkesztőségének megalakításánál vezérelvünk volt, hogy minden szak, mely programmunkban helyt foglal, kiváló erővel képviseltessék. Nagyrabecsüljük a hirlapírói készséget; de e mellett a szakszerű képzettségnek is kiváló sulyt tulajdonítunk s éppen ez okból iránycikkeink írói között egyaránt szerepet szántunk a publicistáknak, valamint a dolgok mélyére menő szakszerű képzettségnek. Iránycikkeinkben olvasóközönségünk meg fogja találni a szó lelkesítő hatását s az elméket megtermékenyítő magvat, melyet tanulmány, az ügyekkel való alapos foglalkozás ad meg az íróknak, kiket a »Hazánk« maga körül csoportosít. Ez a szempont vezette a »Hazánk« szerkesztőségét, mikor a napi politikai kérdések megbeszélésére, a közigazgatási ügyek tárgyalására, az igazságügyi kérdések megvilágítására más-más erőket gyűjtött s a társadalmi kérdések fejtegetésére, nemzeti kulturális ügyek propagálására, valamint a gazdasági kérdésekkel egybefüggő politikai akciók megindítására, azok ébren tartására a legkiválóbb munkaerőket szerezte meg. Olyan szerkesztőségi berendezést létesítettünk, mely minden nevezetesebb kérdésben, a tapasztalásnál és tanulmányaiknál fogva legilletékesebb férfiaknak adja meg a teret és alkalmat a kérdések oly módon való megvilágítására, mely programmunkat előre viszi, az érvényesüléshez közelebb hozza.

Az egész nemzeti életet öleli fel a »Hazánk« programja, s midőn hazafias komolysággal veszi kezébe a szerkesztőség a zászlót, e mellett el kell hullani annak az iránynak, mely magánügyeket hurezol a nyilvánosság elé. Tiszteletben tartjuk az egyéni jogokat, s van erkölcsi bátorságunk annak

kijelentéséhez, hogy a sajtó magasztos céljai nem férnek meg azzal, hogy a közügyek szolgálatának komolyságát aprólékos magánügyeknek a nyilvánosság elé való hurezolásával kétségessé tegyék.

Országgyűlési tudósításaink bizonyára el fognak térni attól a formától, melyet a magyar olvasóközönség a napisajtóban megszokott. A »Hazánk« minden párttól és hatalmi tényezőtől független sajtó orgánum lévén, semmiféle tekintet által nincs arra kötelezve, hogy meddő politikai vitatkozások tükre legyen. Parlamenti tárgyalásainkban keressük a magvat, s nincs a parlamentnek pártpolitikai szempontból olyan kicsiny egyénisége, hogy mi elég nagyoknak ne tartanók, ha igazi nemzeti érdek adja szájába a szót; viszont nincs a magyar parlamentnek olyan alakja, a mely beszédének a »Hazánk«-ban helyet szerezhetne, ha a beszéd a párttusa meddőségébe vész el. Parlamenti tudósításaink tárgyilagosságát biztosítja az a körülmény, hogy a »Hazánk« sohasem kénytelen pártszempontoknak hódolni, tudósításaink ennélfogva a párt és egyéni kultusz helyébe oda fogják állítani a parlament hü és teljes képét úgy, a mint az a magyar nemzet egységes egésze érdekében működik vagy stagnál.

Külpolitikai rovatunk a tényekre, történt eseményekre lesz alapítva. Szigorú birálatot fogunk gyakorolni a hatás mértéke és azon irányzat felett, melyet kormányunk a dualizmus keretében a külpolitikára gyakorol és kifejt. Minden felmerülő alkalommal hangoztatni fogjuk Magyarország érdekeit, a Balkán államok reánk politikai és közgazdasági szempontból annyira fontos ügyeit Belgrádban, Szófiában, Konstantinápolyban és Bukarestben rendes levelezőink kísérik figyelemmel. E mellett a legszélesebb körre kiterjedő politikai összeköttetéseket létesítünk a nyugoti

államokban, hogy a külpolitika semmi jelentős mozzanata se maradjon nyom nélkül a »Hazánk«-ban.

A »Hazánk« számolni kíván azzal a haladással, melyet Magyarországon a művelődés az utolsó évtizedek alatt tett. Új hirlapvállalatot alapítván, nem köt bennünket sem megszokás, sem a szabad mozgásban való akadály, s lapunkat tartalmassá fogjuk tenni azzal a nagy értelmi erővel, melyet Magyarország haladása termett. Tárczarovatunkban kívánjuk mindenekfelett lerakni a mulattató és e mellett a magyar ember látókörét tágító irodalmi anyagot, melyet a »Hazánk« belső dolgozótársai és a lap körül csoportosuló írók állítanak elő. Különösen sulyt fektetünk arra, hogy napi tárczáink aktuálisak legyenek, a nemzeti életben felmerülő és ide vágó kérdések megvitattassanak. Legyen e rovatban szellem, élet, de olcsó szellemeskedés és az élet ferde megvilágítása nélkül. Magyar zamatot kívánunk adni közleményeinknek, de a külföld értékes terményeit sem mellőzzük. Épp ezek az eszmék vezetnek bennünket tárczaregényeink és a rövidebb elbeszélések megválasztásában. A »Hazánk« tárczarovata a magyar elbeszélő költészet jeles termékeit fogja megismertetni olvasó közönségével s már is közölhetjük, hogy birjuk koszorus költőnk: Jókai Mór becses ígését arra, hogy az ő regényével indítjuk meg a lapot. A külföld kitűnő irodalom termékeit kiváló fordításban mutatjuk be olvasóinknak s erre Fái Béla, lapunk belső dolgozótársa, nyújt biztositékot.

A tárczarovat vezetését Bársony István belső dolgozótársunk látja el s hogy tárczarovatunk változatos és sokoldalú legyen, ezt tárczairóink diszes csoportjától joga van várni a közönségnek.

A »Hazánk« kiváló sulyt fektet Magyarország irodalmi életének hü visszatükröztetésére s irodalmi rovatunk e mel-

lett a legszélesebb alapokon tájékoztatja közönségünket a külföldi irodalmi események felől. Az irodalmi kritika szerkesztőségünk keretében Erdélyi Pál belső dolgozótársunk kezében lesz s Bécs, Berlin, Páris, London, Róma egy-egy állomásai dolgozótársainknak, kik a német, francia, angol irodalom legújabb eseményeiről gyors értesítésekkel szolgálnak közönségünknek.

A művészeti élet gondos figyelemmel kísérésével a »Hazánk« missziót kíván teljesíteni, mert jól tudjuk, hogy korunk anyagiás irányában épen a művészetek képezik a nyugvópontokat, hol a létért való küzdelemben az elme megpihen, a kedély megnyugszik. Színművészetünkben a nemzeti sajátosság megőrzését keresi kritikuskunk szeme, zeneművészetünkben szintén megkívánjuk őrizni e vonásokat, képzőművészetünkben pedig a leghatározottabban követeljük nemzeti motívumok kidomborítását. A nemzeti színház előadásairól, irodalmi társaságaink s a magyar tud. akadémia működéséről a »Hazánk« olvasói Erdélyi Pál belső dolgozótársunk tárczáiból és bírállataiból nyer igaz képet. Dr. Ambrozovits Dezső a m. kir. operaházról, a népszínházról, a hangversenyekről, a főváros zenei életéről irandó tárczái és bírállatai számolnak be. A képzőművészetek terén az események krónikása Györgyi Kálmán lesz, kinek e téren való munkásságát a nemzeti géniuszhoz való erős ragaszkodás lelkesíti.

Hirrovatunk tárháza lesz a bel- és külföldön történő nevezetesebb eseményeknek, szigorú kritikájával annak, hogy a közönség elé tartozó közügy a magánügyektől élesen elválasztassék. Ez nem lesz az eseményeknek mozaikszerű összezsufolása, mert sohasem fogjuk elmulasztani kiemelni a nemzeti irányzatot, az eseményekből levont tanulságokból pedig kidomborítjuk a társadalom erkölcsi vonatkozásait. E

rovat vezetése Sz. Kovács Pál belső dolgozótársunk feladata, ki mellett a fiatalabb hirlapírói gárda számos kiváló tagja működik.

Törvényszéki tudósításainkban minden körülmények között megőrizzük a legszigorubb tárgyilagosságot, a »Hazánk« e rovata gyorsan és pontosan értesít minden nevezetes eseményről, mely a törvény előtt a fővárosban és a vidéken folyik le.

Budapest életét vizsgálódó szemmel kíséjük. A magyar metropolis erkölcsi és társadalmi képének kell visszatükröződni a »Hazánk« helyi rovatában, árnyat és fényt egyaránt vissza kell adni a rovatvezetőnek, a kinek gondja lesz arra, hogy a »Hazánk« tudósítója mindenütt jelen legyen, hol a közönséget érdeklő esemény történik. A helyi rovat vezetését — kellő számú segédmunkaerő beosztásával — Lakatos Sándor belső dolgozótársunkra bíztuk.

A fővárosi ügyek, a székes főváros adminisztrációjának ügyei élénk gondját képezik a »Hazánk« szerkesztőségének, mert jól tudjuk, hogy mily nagy érdekek függenek attól, hogy a legéberebb ellenőrzés, a nyilvánosság mindenütt ott levő szeme ösztönözze ezt az adminisztrációt, a melyet már a törvény bonyolulttá tesz. Teljesen függetlenül minden érdekkörtől, ott, ahol kell, a legerélyesebb eszközökkel végzi a »Hazánk« szerkesztősége misszióját e téren s gondoskodik arról, hogy gyors értesülései legyenek minden oldalról.

Sport rovatunkkal azt óhajtjuk kivinni, hogy a sport minden eseményéről gyorsan és alaposan értesüljön a közönség, mint a külföld sporteseményeiről gyorsan értesítsék tudósítóink közönségünket.

A lóversenyeket, mint a lótenyésztés emeléséhez vezető egyik eszközt, a kellő figyelemmel kíséjük.

A közgazdasági rész levén a „Hazánk“-nak programm szerint legerősebb oldala, gondoskodásunk kiterjedt arra, hogy itt minden szakma külön-külön szakavatott vonatvezetével láttassék el.

A mezőgazdasági rovatot Förster Lajos földbirtokos és Robinek Gyula a »Köztelek« szerkesztője fogják vezetni, kik mellé az e téren működők legjobbait s a tudósítóknak egész hálózatát fogjuk csoportosítani. Az erdészeti rovat tudósításairól szintén rendes munkatársunk fog gondoskodni.

A műszaki téren felmerülő nevezetesebb és közérdeklű ügyek ellátására Fittler Kamill, a magyar mérnök- és építész-egylet titkára volt szíves vállalkozni.

Az iparügyet a »Hazánk« szerkesztősége Horváth János kiváló iparügyi szakiró kezére, az »Iparügyek« szerkesztőjére bizta, ki e rovatban különösen a kisipart érintő kérdésekben fogja kifejteni a »Hazánk« programját.

Az idők jelei eléggé figyelmeztetnek bennünket arra, hogy az eddigi sablonnal szakítva, a társadalmi kérdéseket alaposan tárgyaljuk s az egyes osztályok közt fölmerülő surlódásokat és ellentéteket, a jogos érdekeket szolgálva, igyekezzünk kiegyenlíteni. A társadalmi békének apostolai, kitartó és őszinte meggyőződés által vezetett munkásai kívánunk lenni.

A kereskedelmi és tőzsdei ügyeket Lendvai Sándor, a »Pénzügyi Utmutató« szerkesztője vezeti.

Gondja van a »Hazánk« szerkesztőségének arra, hogy, ugy az érték-, mint a gabonatőzsdén saját tudósítói által szereztesse be a leghitelesebb értesüléseket, melyeket épen a lap általt képviselt közönség érdeke követel meg.

Vasárnapi számunkhoz külön mellékletet fogunk adni, mely a természettudományok, a földrajz, a technika legújabb vívmányait és eredményeit tárgyalja oly modorban, hogy azt minden művelt ember könnyen megérthesse és csakis

oly terjedelemben, amennyiben erre ma már mindenkinek szüksége van. E rovat vezetését Sajó Károly jeles természettudósunkra bíztuk.

Érezve annak igazságát, hogy a sajtó hatalma annál nagyobb, minél közelebb áll a néphez, hazánk minden nevezetesebb pontján fogunk megbízható levelezőket és bizalmi férfiakat tartani.

Tudósítóinknak Magyarország minden vidékére kiterjedő, nagy gonddal összeállított hálózata biztosít bennünket arról, hogy minden eseményről gyorsan és pontosan értesüljünk, a külföld nagy központjairól pedig rendes levelezőink közlik velünk a híreket.

A modor tekintetében Széchenyi István következő szavait tüztük ki mottóul: »Ne a nemzeti célokat, ne a szabad eszmék utáni törekvéseket változtassátok; hanem változtassatok modort! mert sértegetve, fenyegetve és erőszakolva, kis sebekből nagy sebeket, nagy sebekből pusztító lázakat csináltok.«

Csakis azzal az erővel akarunk boldogulni, mit az írott szóba, a nyomtatott betűbe az igaz meggyőződés és a célok tisztasága lehel.

A lap által esetleg elkövetett sérelmek orvoslására, egy ettől független, a részrehajlatlanság minden biztosítékával felruházott választott bíróságot fogunk szervezni.

Ez a *Hazánk* politikai, gazdasági és társadalmi programja, a lap szervezete, a melynek megvalósítására, illetve támogatására bátran hívjuk fel minden igaz magyar hazafi rokonszenvét és támogatását.

* * *

A »Hazánk« komoly irányához mért, a mai nap divatos formánál nagyobb, de nem túl nagy, kényelmes alakban jelen meg naponkint legalább 16 oldalon.

Előfizetési ára azonban, számítva a magyar olvasóközönség osztatlan és széleskörű támogatására, az olcsóbb lapokéval egyenlően állapított meg.

A »Hazánk« előfizetési ára:

egy évre . . . 14 frt — kr.	negyedévre . . . 3 frt 50 kr.
fél évre . . . 7 » — »	egy óra . . . 1 » 20 »

Előfizetheti: postautalványon vagy személyesen a kiadóhivatalnál Budapest, (Köztelek, Üllői-ut 25. sz.); a »Hazánk« immár 700-nál több vidéki képviselőjénél; a fő- és szék- városban a lapkihordók útján.

Hogy azonban az előleges munkáknál, a lap megindításának részleteinél tájékozva lehessünk, tisztelettel kérjük a megküldött bélyegezett előfizetési levelező-lap mielőbbi szives beküldését.

Kérjük a magyar olvasóközönséget, részesítse kezdeményezésünket támogatásában.

Budapest, 1893. évi november hó.

Hazafias üdvözlettel:

A „HAZÁNK“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság igazgatósága:

Barcza Károly,
földbirtokos, a magyar mezőgazdák
szövetkezetének vezérigazgatója.

Baross Károly,
a társulat vezérigazgatója.

Bedő Albert,
országos főerdőmester.

Dr. Bernát István,
a »Hazánk« felelős szerkesztője.

Bujanovics Sándor,
földbirtokos, országgy. képviselő.

Förster Lajos,
földbirtokos.

Hollán Ernő,
nyug. altábornagy.

Kiss István,
műgyetemi m.-tanár.

Kvassay Jenő,
min. tanácsos.

Lossonczy Mihály,
földbirtokos.

Mádai Izidor,
min. oszt. tanácsos.

Cserhúti Sándor,
m.-ó-vári gazd. akadémiai tanár.

Fábián János,
műszaki tanácsos.

Forster Géza,
földbirtokos,
az orsz. magyar gazdasági egyesület
igazgatója.

Miklós Ödön,
földbirtokos. orsz. képviselő.

Ney Béla,
műs. aki tanácsos.

Dr. Szabó Ferencz,
földbirtokos, a nagyváradi főképtalan
jóságigazgatója.

A felügyelő bizottság:

Jancsó Jenő,
főmérnök.

Landau Gusztáv,
min. oszt. tanácsos.

Dr. Rudnyánszky Béla,
földbirtokos, országgy. képviselő.

Rubinek Gyula,
a »Köztelek« szerkesztője.

Serák Károly,
a budapesti állatkert igazgatója.

Zachár Gyula,
keresk. iskolai tanár.

A fapiacról.

November hó 30.

(B.) A faüzleti viszonyok körében lényegesebb változás nem történt, a kamatláb magassága s a fizetés gyánánt szolgáló váltók elhelyezésének nehézsége tovább tart. Az anyagok ára és keresettsége különösen az első minőségű tölgy és fenyő árukra jónak mondható, s a külföldre való megrendelések és szállítások is eléggé élénknek jelezhetők. A folyó őszen magasabb árak mellett történt tölgy erdővásárlások következtében a kész tölgy anyagok ára is természetszerű emelkedést nyert, a donga szükséglet pedig Franciaország nagyobb bortermése következtében tetemesen emelkedvén, ez anyag most ugyyszólva bármely ár mellett is élénk keresletnek örvend; ugyan ez áll az Angolország számára vásárolt s a legelső minőségű anyagokra szorító tölgy-szegélyfára is (Wagenschuss.)

Az utóbbi napokon több helyt történt vizáradások hatása a jövő tavaszi üzletre késleltetőleg fog hatni, a horvát-szlavon-országi tölgyesekben kiöntött árvíz pedig nem jelentéktelen összeggel terheli a fakereskedőket, minthogy ezek most nagyobb számu munkásokat kénytelenek élelmezni a nélkül, hogy ezek a rendes erdei munkákat végezhetnék, s így már e körülmény következtében is az anyagok feldolgozási, költsége 5—10%-al emelkedik.

A jó tölgy cserkéreg anyagra a helyzet szilárd, s mert a bőrgyártásnál a tölgy eszerző-anyagok jósága egyre nagyobb elismerésre talál, a jövő tavaszra némi árjavulás is várható.

A papiranyag gyártásra alkalmas vékonyabb fenyőfa iránt élénk a tudakozódás, s mert a papirszükséglet egyre nő, ez anyagokért hova tovább jobb árak várhatók.

A műfára alkalmas jobb minőségű kőris-, szil- és égerfa anyagok kedveltek.

Az 1892. év őszén megtartott erdészeti államvizsgák és erdőöri szakvizsgák.

A) *Erdészeti államvizsgák.*

A folyó évi őszi államvizsgák a mult hó 16. és f. hó 13. napja közt tartattak meg. A vizsgáló-bizottságban Bedő Albert országos főerdőmester, mint bizottsági elnök által először Rutska Tivadar m. kir. főerdőtanácsos, Szécsi Zsigmond m. kir. erdőtanácsos és erdő-akadémiai tanár, és Hirsch István m. kir. közalapítványi főerdőtanácsos hivattak meg bizottsági tagokul, de Hirsch helyét, ki a bizottságba hivatalos elfoglaltsága miatt be nem léphetett, még a vizsgák

megkezdése előtt Belházy Emil m. kir. főerdőtanácsos foglalta el, őt pedig a szóbeli vizsgálatok megkezdésekor az állandó erdészeti államvizsga-bizottságnak f. évben kinevezett új tagja, Tavi Gusztáv m. kir. erdőtanácsos, mint vizsgáló-biztos és jegyző, váltotta fel. Bedő Albert országos főerdőmestert, ki az első két napon a bizottság működésében hivatalos elfoglaltsága miatt részt nem vehetett, az írásbeli vizsgálatok alatt Scholcz Rezső ministeri tanácsos helyettesítette.

A vizsga letételére engedélyt nyert 70 egyén közül megjelent 62, s ezek közül a feltételes engedélyt nyert 15 egyén is eleget tevén az eléje szabott feltételeknek mind a 62-en vizsgára bocsáttattak; egy azonban a szóbeli vizsgától megbetegedése következtében visszalépett.

Az írásbeli vizsga október hó 16. és 17. napján folyt le az »Országos erdészeti egyesület« székházának közgyűlési nagytermében, s ezen alkalommal megfejtésre a következő négy kérdés adatott fel:

I. Valamely uradalom számára az erdei faválasztékokra nézve faeladásoknál alkalmazandó új árszabályzat készitendő. Milyen elvek alapján és mely tényezők szem előtt tartása mellett fogja a vizsgát tevő ezen munkát végezni?

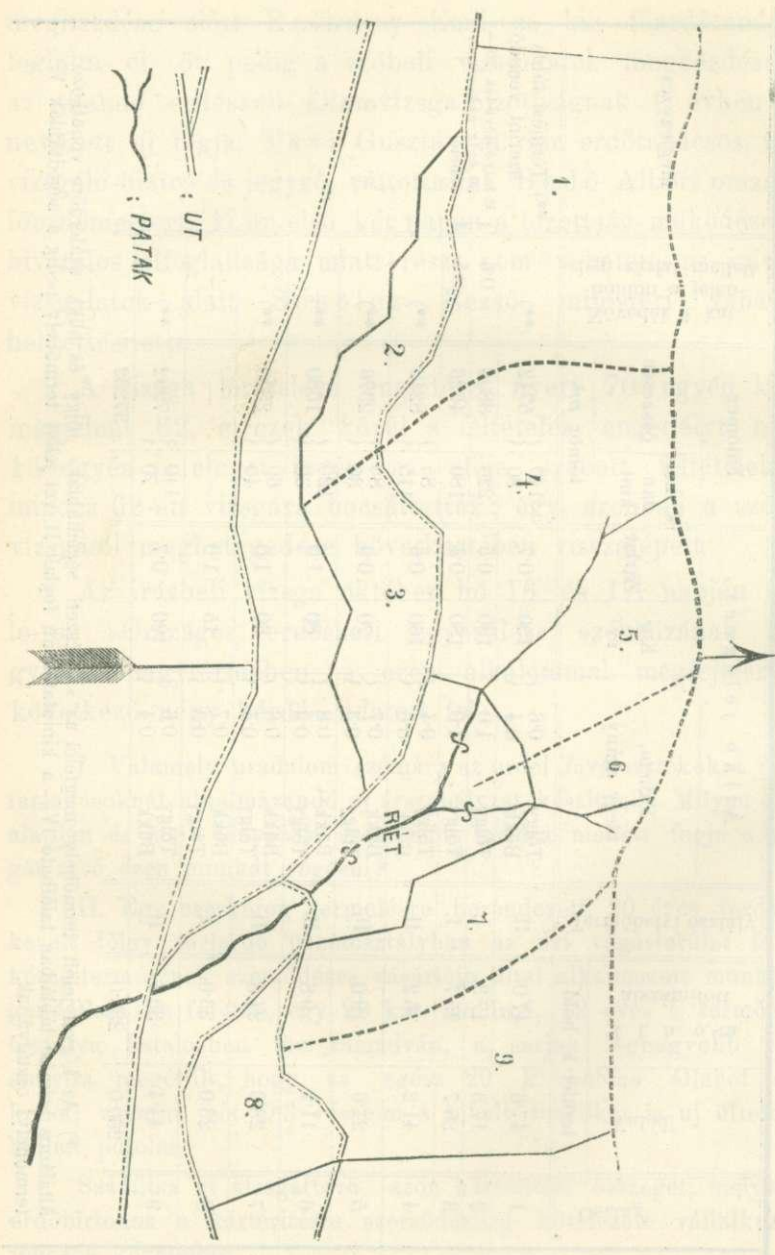
II. Egy cserkéreg termelésre berendezett, 20 éves fordában kezelt tölgy sarjerdő üzemosztályban az évi vágásterület fa- és kéreg-termésének szerződéses vásárlója által alkalmazott munkások gondatlansága folytán, egy 20 kat. holdnyi, 12 éves I. termőhelyi osztályu fiatalosban tűz támadván, a sarjak legnagyobb része annyira megérült, hogy az egész 20 k. holdas állatot tőre kellett vágatni, sőt 0.3 részben a kihalt tuskókat is új ültetéssel kellett pótolni.

Számítsa ki vizsgáttevő azon kártérítési összeget, melyet az erdőbirtokos a kártérítésre szerződésileg kötelezett vállalkozótól jogosan követelhet.

A részletes állab leírásból vett adatok.

Osztag	Valódi terület k. hold	I. t. h. o.-ra átszámított	Termőhelyi osztály	Állab jelegzés			Fatömeg		Növedék 1 kat. holdon a jelenlegi zárlat mellett	Megjegyzés
				Fanem, elegy arány	Kor év	Zárlat	k. holdan-kint	összesen		
	tömör m ³									
1	47·6	47·0	II.	Tölgy 0·6 } Bükk 0·4 }	150	0·7	140 } 80 }	5712	**)	**) Termési tábla szerint veendő E folyó növedék 20.—30 évig ekkorának vehető
2	17·3	17·3	I.	Tölgy 1·0	180	0·5	220	3806	0·6	
3	25·7	25·7	I.	Tölgy 1·0	180	0·4	180	4626	0·5	
4	41·2	36·2	II.	Tölgy 0·4 } Bükk 0·6 }	160	0·6	85 } 115 }	8240	**)	
5	21·6	19·0	II.	Bükk 0·7 } Tölgy 0·3 }	70	0·9	80 } 30 }	2376	**)	
6	11·2	9·8	II.	Bükk 0·8 } Tölgy 0·2 }	80	1·0	120 } 30 }	1680	**)	
7	28·0	24·6	II.	Bükk 0·6 } Tölgy 0·4 }	60	1·0	60 } 40 }	2800	**)	
8	23·0	23·0	I.	Bükk 0·7 } Tölgy 0·3 }	15	1·0	—	—	—	
9	44·4	39·4	II.	Tölgy 0·6 } Bükk 0·4 }	120	0·7	110 } 70 }	7992	**)	
	260·0	237·0						37232		

*) Az I.-gyel jelölt termőhely megfelel az »Erdészeti segédtablák« tölgy és bükk szálerdőre vonatkozó általános termési tábláiban található IV., a kimutatásban foglalt II.-vel jelölt termőhely pedig a segédtablák V. termőhelyi osztályának.

A számítható szükséges adatokat vizsgáló a jelenleg viszonyoknak megfelelően saját belátása szerint veheti fel.

III. Egy 2600 k. holdas kocsánytalan tölgy erdő, melynek viszonyait a mellékelt kimutatás és térkép (l. a. 209. és a 210. oldalon) tünteti fel, 120 éves fordá mellett a tér szakozás elvei szerint, I. termőhelyi osztályra átszámított terület alapján berendezendő.

Jelölje ki vizsgálat tevő a legcélszerűbbnek mutatkozó vágás-sorrendet, az osztagok egymás utáni felsorolásával és határozza meg az első és második 20 éves fordaszakban vágás alá kerülő területeket és fahozamokat.

IV. Milyen körülmények teszik szükségessé a legelő-erdő üzem mód alkalmazását? Mily fajok tenyésztetők előnyösen ezen üzem módban? Miképpen járna el vizsgálat tevő valamely, a jelenlegi szolgálat helyén előforduló erdőnek legelő-erdővé való átalakításánál, továbbá annak felújításánál?

A szóbeli vizsga október hó 19-éől november hó 13-áig tartott.

Az írásbeli és szóbeli vizsgán részt vett 61 vizsgázó közül 3 (5%) jelesen, 10 (16.4%) jól, 36 (58.9%) kielégítően képesítettnek találtatott, 12 (19.7%) pedig nem kapott oklevelet.

A folyó évi — tavaszi és őszi — erdészeti államvizsgák eredménye e szerint a következő volt: a vizsgán részt vett 101 egyén közül 3 (2.9%) jelesen, 20 (19.8%) jól és 58 (57.8%) kielégítően vizsgázott, 20 (19.8%) pedig nem jutott oklevélhez.

B) Erdőőri szakvizsgák.

A lapunk szerkesztőségéhez küldött értesítések szerint folyó év őszen összesen 15 helyen megtartott erdőőri szakvizsgáknak eredménye a következő volt:

A vizsga megtartásának helye.	Vizsgaeredmény.			
	kitünő	jó	kielégítő	elbukott
1. Budapest	2	5	13	9
2. Pozsony	3	6	15	6
3. Kassa	2	5	18	1
4. Besztercebánya	9	5	16	3
5. Debreczen	1	4	16	6
6. Kolozsvár	1	7	12	5
7. Krassó	2	8	12	6
8. Pécs	1	4	21	3
9. Temesvár	6	27	53	5
10. M.-Sziget	2	3	8	3
11. Sz.-Udvarhely	1	1	4	2
12. Miskolcz	1	14	29	7
13. Nagy-Szeben	1	5	7	1
14. Zombor	2	3	2	1
15. Szombathely	5	25	43	17
Összesen	40	122	269	75
	(8%)	(24%)	(53%)	(15%)

Tehát 1893-ban a szakvizsgázott erdőőrök száma összesen 431-gyel szaporodott.

Arató Gyula,
m. kir. erdész.

Meghívó.

Az országos erdészeti egyesület idei rendes közgyűlését f. évi december hó 17-én délelőtt 10 órakor Budapesten, az egyesület helyiségében fogja megtartani a következő tárgysorozattal:

1. Jelentés az egyesület működéséről a múlt évi közgyűlés óta.

2. Az igazgató választmány jelentése az 1892. évi számadások megvizsgálása és az 1894. évi költségvetés megállapítása tárgyában.

3. Elnök, két alelnök és 30 igazgató választmányi tag választása.

4. Jelentés a Deák Ferencz alapítvány kamataiból kiírt pályázatok eredményéről.

5. Az igazgató választmány előterjesztése a Deák Ferencz alapítvány kamataiból kitűzendő pályakérdés tárgyában.

6. A jövő évi közgyűlés helyének megválasztása iránt az igazgató választmánynak adandó netáni tájékozás.

7. Indítványok a jövő évi közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve.

8. Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában. (Az ilyen indítványok a közgyűlést megelőző napig a titkári hivatalnak írásban betérjesztendők.)

Tisztelettel kéretnek az egyesület tagjai és az erdészeti ügyek iránt érdeklődők, hogy az egyesület ezen közgyűlésén mennél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Budapesten, 1893. évi október hó 24-én.

Gr. Tisza Lajos,
elnök.

Különfélék.

A »Hazánk« irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság, melynek a »Hazánk« név alatt meginduló napilapra vonatkozólag kibocsátott előfizetési felhívását ugyanezen füzetben tesszük közzé, a gazdák, erdészek és tehnikusok köréből való 600 részvényessel megalakulván, működését már teljes erővel megkezdette.

A nyomda, mely a legujabb gépekkel lesz ellátva, valamint az ennek kiegészítését képező könyvkötészet, továbbá a lap szerkesztőség és kiadóhivatal az országos magyar gazdasági egyesület budapesti palotájában (Köztelek) települt meg; a helyiségek gondos és fényes berendezését igen tetszetőssé, s kényelmessé teszi a villamos világítás, s a mi még inkább említést érdemel, az, hogy az összes gépek hajtása villamos erővel történik.

A »Hazánk« napilapnak mutatvány számai f. év utolsó napjaiban jelennek meg. Azt hiszük, hogy azon program alapján, melyet már egy alkalommal röviden jeleztünk, de melyet az előfizetési felhívásban a lapszerkesztőség most részletesen kifejtett, az új napilapot bizalommal ajánlhatjuk szaktársainknak.

Reméljük ugyanis, hogy kifejtett programjához hiven, egyéb napilapjaink részéről többé-kevésbé elhanyagolt gazdasági érdekeinket lelkesen és hiven fogja szolgálni; a tárgyilagosságnak őszinteségével és eleven igazságérzettel karolja fel azon törekvéseket, melyek a nemzeti javak gyarapításával nemzetünk erejét hivatvák növelni, s támogatni fogja a szakértelem tevékeny szereplésének, s az okszerű gazdálkodás térfoglalásának közhasznú fejlődését, szemben a gazdasági élet mezején áldástalan eredményű azon konzervatizmussal, mely nem az igaz, vagy legalább jóhiszemű meggyőződésben, hanem a jóra is lanyha önk-

mélésben, s az ujitással és javítással egybekötött új fáradtságtól és munkától való félelemben bírja létokát; tehát védeni fogja a jót, ha régi is, ellenben pártfogásba nem veszi az újat, ha rossz.

Ami pedig éppen az erdőgazdaságot, az erdőszet érdekeit illeti, alapos reményünk van arra, hogy az új lap a várakozásnak megfelelni e tekintetben szintén kész lesz mindig, s hisszük, hogy meg is fog felelni. Erdőgazdaságunknak rohamos kifejlődése a legutóbbi pár évtized alatt meggyőzhette, s tényleg meggyőzte a közéletet szakunk hasznosságáról, s törekvéseinknek okszerűségéről és fontosságáról, s midőn ezzel a továbbfejlesztés haszna, fontossága és szüksége is egyuttal indokoltta lett, nem lehet más az óhajunk, mint az, hogy a megszerzett bizalmat munkáink célja, utaink és eszközeink jóra valóssága iránt megtartandók, s a fejlődést mennél biztosabb alapon és kiterjedtebb mértékben előre segítendő, lehető sok erőt, s mennél általánosabban ható módokat nyerjünk meg és használhassuk fel a közérdekkel szorosan egybeforrt érdekeink támogatására. Ezért várunk sokat az új napilaptól, ezért reméljük, hogy programjának betartása mellett hasznunkra fog válni, s ezért merjük azt az ilyen módon indokoltan előlegezett bizalommal szaktársaink szíves támogatásába ajánlani.

(Sylvius.)

A lucz fenyő-kéregnek Görögországba való bevitele a görög kormánynak folyó évi szeptember hó 11-én (augusztus hó 30-án) kelt rendeletével megengedett, oly megszorítás mellett azonban, hogy a bevitel a »hea«-i kikötőn át és minden évben csak február, július és október hónapokban történhetik. A rendelet továbbá még azt a feltételt is kiköti, hogy a lucz fenyő-kéreg a görög kormánynak 1888. évi

december 4-én kelt rendelete értelmében »Skliři« nevű helységben, előzetesen fertőtlenítették.

„**A nemes kosárfűz tenyésztése, vesszők készítése és értékesítése.**“ Bizonyára a kosárfonó iparág folytonos gyarapodása, s az annak termékei iránt mind nagyobb és nagyobb mértékben mutatkozó kereslet indították a magyar államasutak ültetési felügyelőjét, Marc Ferenczet arra, hogy a fűzművelés, valamint a vessző készítés szabályait összegyűjtse és a fent idézett czim alatt az érdeklődők használatára bocsássa.

Reménylem, hogy szakunk körében is találkozik, ki e hasznos művecskét kellően méltatni fogja. Most a tisztelt szaktársak figyelmét e művecskére csupán felhívni kívántam, tájékozásul megjegyezvén, hogy az a kis mű felvilágosítást ad egyfelől a fűzesek műveléséről (még pedig: a fűztelepeknek megfelelő talajról, a különböző fűzfajok alkalmazhatóságáról; továbbá a talaj előkészítésével, a dugványozással és a fűztelepek ápolásával járó munkálatokról); másfelől pedig magában foglalja a vesszők készítéséről (metszés), kezeléséről (hézajás, osztályozás, raktározás) és a vesszők értékesítéséről szükséges tudni valókat.

A művecske az erdélyi gazdasági egylet könyvkiadó-vállalatában ez évben jelent meg, Kolozsvárott. Ára fűzve 25 krajczár. (Péck K.)

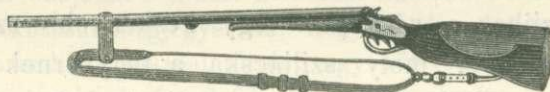
Ős régi faóriások. Az utóbbi időben történt nagyobb mérvű vízszabályozásoknál igen gyakran leltek ősrégi fákat. Így mult év október hó közepén a Lippe-féle herczegségben lévő Erder község mellett a Weser kotrása alkalmával egy óriási tölgyfa lett a meder mélyéből kiemelve, mely 15 méter hosszú s egy méter átmérőjű volt, a mely valószínűleg már évezredek óta hevert ott a kavics réteg alatt.

Még ritkább lelet volt az a 8—9 méter hosszú s 70—80 *cm* széles, egy szálfából kivájt csónak, mely hasonlókép a Weser medréből került elő Nienburg mellett. Mindkét oldalán sárgaréz kapcsokkal volt ellátva, melyek az evező lapátok felvételére szolgáltak.

Eme ős germán vízi jármű a berlini királyi udvari muzeumban őriztetik. (Fr. R. után — *Berendi.*)

Uj találmányu vadász fegyver-szija. Tudvalevőleg a közönséges szijjal ellátott fegyvert hajtóvadászatoknál — cserkészetnél — stb., egyszerűen tehát olyankor, a mikor minden pillanatban résen kell állni, a vadász a szijjal együtt vagy a kézben tartja, vagy a hónalj alatt hordja.

Mivel ilyenkor a fegyver csöve lefelé irányul, számtalan baleset következett be azért, hogy a fegyver esés

közben, vagy a kakasnak valamibe való beakadása által elsült. Máskülönbén fírasztó, de különösen alkalmatlan is a fegyvernek az említett módon való hordozása, a mi kitűnik olyankor, a mikor köves, csuszós helyeken járva, testünk támogatása czéljából mindkét kezünkre szükség volna.

Mindeme hátrányoknak elejét veszi a Sulikovszki Ede Henrik által Varsóban feltalált fegyverszija, melynek használatával a fegyver is mellen hordatik s szerkezete olyan, hogy a vadász minden előzetes készülődés nélkül azonnal löhet, anélkül, hogy őt abban a vállán függő szija legkevesebbé is gátolná. Nem szükséges tehát az azonnali lövésre való készütségnél a fegyvert kézben tartani s így téli vadászatoknál kezeinket nyugodtan zsebbe, vagy muffba rejthetjük. Legfőbb előnye azonban ezen szijnak az, hogy a fegy-

ver vége mindig felfelé áll s így ha a fegyver véletlenül el is sül, a lövés kárt nem okoz.

Máskülönben hosszabb gyaloglásoknál ezen szíjjal ép úgy vállra vethetjük a fegyvert, mint a régi szíjjal. A szij szerkezetét a mellékelt ábra világosan mutatja. A szij vállszallagként vétetik fel és pedig olyképen, hogy rajta alkalmazott zárkapocs (Carabiner) a jobb csipőhöz kerül. A zárkapocs azután a fegyver agyon levő szíjkanyarba beakasztatik, a fegyver csöve pedig a mell felett a bal váll felé a szíjon alkalmazott bőrtartóba helyzetetik el.

Lövésnél következőképen járunk el: jobbkézszel megfogadjuk a fegyver nyakát, balkézszel a fegyver csövét a bőrtartónál, kirántjuk ezután a csövet a bőrtartóból és ezzel egyidejűleg a fegyvert vállhoz emeljük. A fegyverszija maga ezen műveletnél nem mozdul meg eredeti helyzetéből, mert a fegyverszijhoz a zárkapocs egy keskenyebb szíjjacskával van megerősítve, mely szíjjacska a fegyvernek a vállhoz való emelése alkalmával a fegyverszija gömbölyű részén felcsuszik.

A szija sárga, erős marhabőrből készül s 3 forintért minden nagyobb fegyverkereskedésben kapható. („Oest. Forst. Z.“ után: *Bécsy.*)

Az erdészeti szolgálat köréből. A besztercebányai püspökség erdőhivatalához erdőgyakornokká Gogl Adolf végzett erdőakadémiai hallgató neveztetett ki.

Halálozás. Pulcz József püspöki főerdőr, az országos erdészeti egyesület rendes tagja (Garam-Kürtösön) meghalt. Béke poraira!

Egyesületi hirdetések.

Az „**Erdészeti Zsebnaptár**“ új évfolyama (1894. évi XIII. évfolyam) megjelent. Megrendelhető az országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál és legezészerűbben postautalvánnyal. Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi árakon felül példányonként 15 krral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) eszközölteik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csomagokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

Felhívás az Erdészeti Rendeletek Tára 1880—84. évi IV.—I évfolyamának harmadik kiadása ügyében. Az Erdészeti Rendeletek Tárának 1880—1884. évi I—IV. évfolyamából az egyesület egy újabb harmadik kiadást készített. Ennél fogva felkérjük mindazokat, a kik a kérdéses művet megszerezni óhajtják, sziveskedjenek ebbeli óhajukat a titkári hivattalal mielőbb közölni.

Tájékozássul megjegyezzük, hogy a négy évfolyamot ép úgy, mint a második kiadásnál történt, egy kötetben fogjuk kinyomatni. A mű ára tagok részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt lesz.

„**Erdészeti Rendeletek Tára**“ 1892. évi vagyis XII. évfolyama megjelent. Ezen évfolyam ára azok részére, kik az „Orsz. Erd. Egyesületnek“ nem tagjai, példányonként 40 krajczár, az egyesületi tagoknak ellenben 20 krajczár. Megrendelhető az egyesület titkári hivatalánál. (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.)

„**Erdészeti növénytan**“ című, 200 arannyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai részére 2 frt 80 kr.; nem tagok részére pedig 4 frt. Legezészerűbben postautalvánnyal rendelhető meg az országos erdészeti egyesület titkári hivatalánál, mely a művet abban az esetben, ha a fentebbi összegen felül még 25 kr. beküldetik, (keresztkötés alatt, ajánlva) bérmentve küldi meg.

Az „**Erdő-Őr**“ vagy „**Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben**“ című munka hatodik kiadása még kapható. Felkérhetnek tehát azon erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szaktársak, kik az erdészeti műszaki segédszolgálatra készülő egyének részére ezen könyvet megszerezni kívánják, hogy annak postautánvéte-

ntján leendő megküldése iránt az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatalát értesíteni sziveskedjenek. Ára példányonként 3 frt.

Az „**Erdészeti rendeletek tára**“ 1885., vagyis V.; 1886 vagyis VI.; 1888. évi, vagyis VIII., 1889. évi vagyis IX., az 1890. évi, vagyis X., az 1891. évi, vagyis XI. és végül az 1892. évi, vagyis XII. évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai részére, az 1886., 1888., 1891. évfolyamnak 30 kr., az 1885. évfolyamnak 40 kr., az 1889. és 1892. évfolyamnak 20 kr. és az 1890. évfolyamnak 70 kr.; nem tagok részére pedig 60 kr., 80 kr., 40 kr., illetőleg 1 frt 40 kr. Az 1887. évi VII. évfolyam teljesen elfogyott.

Az „**Erdei facsemeték nevelése**“ című munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.). Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr., nem tagok részére 2 frt.

„**A tölgy és tenyésztése**“ című pályanyertes munkának eddig még el nem kelt példányai a szerzőnek, F e k e t e L a j o s akadémiai tanárnak adattak át. Megrendelések egyszerű levelezőlapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

Ő felsége nagy főnyomatu arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére c s o m a g o l á s s a l és postaköltséggel együtt 3 frt 50., nem tagok részére 4 frt.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(Az 1893. évi október hóban teljesített befizetések).

A rövidítések magyarázata.

ak. = alapítványi kamat; att. = alapítványi tőke törlesztés; kpa. = készpénz alapítvány
 Wka = Wagner Károly alapítvány; td. = tagsági díj; ld. = lap díj; hd. = hirdetési díj
 pk. = postaköltség; Npt. = Erdészeti Zsebnaptár; Ert. = Erdészeti Rendeleték tára
 áb. = átfutó bevétel; nvt. = Erdészeti növénytan; ÓFa. = Ö Felsége fénynyomatu arczképe;
 Ecs. = Erdei facsemeték nevelése; lb. = laktér; úb. = ügybiztosítás; EL. = Erdészet
 Lapok egyes füzetel; rk. = rendkívüli bevétel; Ffcst. = Fekete Lajos, Főbb fanemek cseme-
 éinek termesztése.; ik. = takarékpénztári időközi kamatok; meál. = Magyar erősítztek
 árvalányait segélyző alapítvány

Befizetések	frt	Befizetések	frt
gr. Andrassy Tivadar m- fenesi erdőhivatala td.	8.—	Engel Sándor ak. 8.— pk. 0.21	8.21
Ambrózy János td.	8.—	Füzy Alajos td.	8.—
Boda Dénes td.	8.—	Fábrý Alajos td.	4.—
Balogh Ernő td.	4.—	Firbász Adolf td.	0.05
Bílek István ak.	2.—	néhai Giller János helyett ifj. Giller János att.	100.—
Id. Borsos István ld.	8.—	Gálffy István td.	8.—
Brebenár József td.	3.—	Gergő Károly td.	8.—
Bartha Gyula td.	4.—	Góts Mihály és Hradiskói erdőkezelőség td. 16.—	
Battik Ödön td.	8.—	Npt 1.—	17.—
Berghold Károly td.	8.—	Gyarmathy Mózes td.	8.—
Bögözy Antal td.	8.—	Haring Vilmos td.	8.—
Balogh Kálmán td. 8.— pk. 0.16	8.16	Hajdu-Böszörmény város hd. Hoffmann Gyula átszámítás utján td.	6.95 7.50
Beszler Kálmán td.	8.—	Halász Géza Ert.	0.60
Böhm Fer. ak. 5.— pk. 0.15	5.15	Hermel Ágost td.	2.—
Daempf István ak.	8.—	Incze Manó td.	4.—
Gf. Draskovich erdőhivatala N.-Ujvár hd. 7.35 td. 8.—	15.35	Ihring Eberhard att.	10.—
Dianovszky Pál ak.	3.—		
Drexler Nándor td.	8.—		
Dufek Pál td.	8.—		

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Janthó János ak.	8.—	Palkó Antal td.	2.—
Jausz Tándor td.	8.—	Pozsony vármegye főpénz- tára hd.	7.30
Kajdos József td.	8.—	Pankovics Béla td.	4.—
Közseg város td. 8.— hd. 5.25	13.25	Pétermann Keresztély td. .	4.—
özv. Klein Ödönné att. . . .	4.—	Peltzmann Adolf td.	2.—
Kákósy László td.	8.—	Porubszky Árpád td.	4.—
Kovács János Npt.	1.50	Pálffy Alajos ak. 8.— pk. 0.16	8.16
Kilián Frigyes ld.	40.—	Radu T. Miklós att.	5.—
Költő Ferencz td.	6.85	Révai Lajos nvt.	3.05
Kachelman Valter Ert.	2.46	Rozim József td.	8.—
Liftner István td.	8.—	Radó Pál ak.	8.—
Lux János td.	2.—	Röhrich Márton td.	8.—
Lummitzer Béla td.	8.—	Rutkay Géza ak.	8.—
Lippai fürdőhivatal Ert. . . .	2.—	Szigeti Rezső td.	8.—
Lonkay Antal ak.	8.—	Solti Arnold ak.	5.50
Lányi Aladár td.	8.—	Schauschek Gábor td.	8.—
Latinák Vilmos td.	8.—	Soproni m. k. erdőgondnok- ság két erdőr rendbirsá- gából Wka.	6.—
Langhammer József td.	8.—	Selmeczi ak. dunántúli kör td.	8.—
Lopussny Kornél att.	20.—	Sipos Orbán td.	8.—
Muránszky Kálmán td.	2.—	Szontágh Andor td.	4.—
Molnár János td.	8.—	Schwarz Rezső td. 8.— pk. 0.21	8.21
Mikes János ak.	6.75	Soóvári erdőhivatal hd. . . .	13.87
Mojzer Károly td.	8.—	Schannen Ede td.	4.—
Mikes János ak.	0.50	Sóltz Gyula Ert.	0.55
Magyar földhitelintézet át- számítás utján	955.20	Sényi János td.	3.—
Molnár Lajos Ert. 2.40, Ecs. 1.50 pk 0.36	4.26	Szarvassy Alajos ak.	8.—
Michálys Sándor ak. 16.— pk. 0.16	16.16	Szászsebes város hd.	8.15
Novák Ferencz td.	8.—	Sternberg Frigyes ak.	10.—
Nagy György att.	100.—	id. Sugár Károly ld. 3.— pk. 0.16	3.16
Nagy László ak.	8.—	Tóth Miklós td.	8.—
Nagybánya város hd.	8.15	Traub Hermann td.	8.—
ifj. Nagel Ottó nvt.	4.—	Tatarek Rezső td.	8.—
Nadrági vasipartársulat hd. . .	5.35	Tornay Gyula td.	8.—
Okolicsny József td.	6.—	Tausch E. Rezső td.	2.—
Oláh József id.	12.—	Trencsén vármegye főpénz- tára hd.	11.35
Országos magyar gazd. egye- sület pótlás nvt.	1.20	Thalhammer János td.	16.—
Obholzer Béla ak.	16.—	Timók János td.	8.—
Précésényi Manó EL.	1.—	Topánfalvai szolgabírótság hd.	11.75
Pauchly Rezső td.	8.—	Urbán Rezső td.	8.—

Befizetések	frt	Befizetések	frt
Veres László td.	4.—	Weszely Alajos td.	8.—
Voelker Frigyes td.	8.—	Zimmermann Gusztáv td.	8.—
Vágsellyei közalapítványi számtartóság hd.	7.24	gróf Zedtwitz Curt számtartó hivatala Moráván hd.	6.55
Vaszilovits Miklós td.	8.—	Zaminer Ede td.	8.—
Végh Gyula td.	8.—	Október hóban összesen	2037.19
Waldt Román td.	4.—	Január—szeptember havi be- fizetések együtt	20.589.67
Wenk Gyula td.	8.—		
Wolf József hd.	3.75		22.626.86

1912. évi, azonosított években (30) kiegészít, míg a 60-ik évi
légi követelés minden évről egyenként husz (20) évfolyamig tart.
Táblázatokat nyomtatványként a kötetben ártalozhatatlan

Külföldi és magyar

erdősízek és erdőörek

teljes egyenruhákat,

egyed-darabokat,

egyenruhához tartozó egyes részeket
szakszerűen

és mindenben szállítással rendelkező

TILLER MÖR és TARSÁ

székhely: Budapest, Károly-lakanya,
Kisvárosi utca 10. sz. alatt

Budapest, Károly-lakanya,

Kisvárosi utca 10. sz. alatt

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1893. évi XI. füzetéhez.

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronként negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 80-ik sorig, soronként harmincz (30) krajczár, míg a 60-ik soron fölül következő minden sorért egyenként husz (20) krajczár számíttatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számíttatnak.

Kincstári és uradalm

erdőtisztek és erdőőrök

részére akár

teljes egyenruhákat,

akár pedig

egyes darabokat,

valamint az

**egyenruhához tartozó egyes részeket
csakis valódi**

tartós minőségben szállit jótállás mellett

TILLER MÓR és TÁRSA

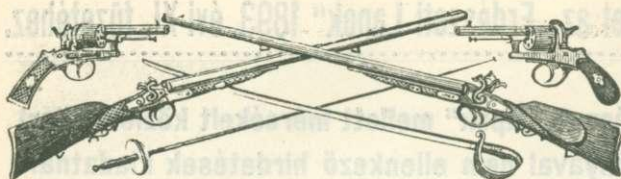
osztrák-magyar cs. és kir. udvari szállítók,
valamint perzsa császári és szerb királyi
udvari szállítók.

Budapesten, Károly-laktanya.

Kimerítő árjegyzéket kívánatra küldünk.

Fontos utazók-
nak, vadászok-
nak, tiszteknek
és másoknak.

Revolverk, fegy-
verek, vadászati
eszközök,

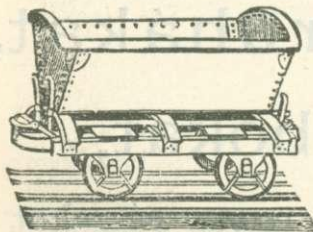
különféle egyenruhák, valamint a fegyverszakba vágó mindennemű czikkek

BÉCS, Ottakring, Festgasse 11/13. **GASSER LIPÓT** Raktár BÉCS, I. Kohlmarkt 8
cs. és kir. udvari és hadsereg-fegyver-gyáros,

egyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolesőbb áron.
szállíttatnak.

— **==** Illusztrált árjegyzékek **bérmentve és ingyen** küldetnek. **==** —

Szállítható vasutak

mezei, erdei, ipari és építkezési czélokra

„DANUBIUS“

magyar hajó- és gépgyár részvénytársaság

Képviselője **SZIRMAI J.** gépészmérnök
(Budapest, Zrinyi-utca 4.)

Egész berendezések bérbeadása. Részle-
tes költségvetések díjtalanul készíttetnek

Rémhálót nyulvadászatra; gyaloghálót
nyulvadászatra; magashálót fogoly fo-
gásra; halászhálót parafával és ólom-
nehézekkel s minden egyéb fajta hálót
vadászati és halászati czélokra gyor-
san s jó minőségben szállít a

cs. és kir. udv. kötélgyár Prágában.

Megjelent: Lakatos Károly »Vadászati és madarászati emlékeim«-ból című munkája, 3 színnyomatu és 13 szöveg közé nyomott ábrával.

Ara 2 frt. Az összeg előre küldése esetén bérmentve küldetik meg.

Traub B. és társa könyvkereskedése Szeged. (1/III)

Főerdész kerestetik,

ki a magyar és német nyelvet tökéletesen bírja, tótul beszél s a magyar erdőtörvénynek 36. §-ban előirt képzettséggel bír, nős, erőteljes s lovagolni tud. Óvadék 500 frt. Pályázók magyar és német nyelven írt kérvényeiket, bizonyítványaiknak másolataival, melyek vissza nem adatnak, eddigi tevékenységeik és járulékaik megjelölésével intézzék ezen lap kiadóhivatalához. (6)

Megvételre kerestetik

tölgy vagy akác szőlőkaró, 2 (kettő) méter hosszú ;
gömbölyü fában : héjastól 5 centiméter, héj nélkül
4 centiméter, hasított fában : $4\frac{1}{2}$ centiméter közép-
vastagságu 10.000 darab
tölgy vagy akác lugas-oszlop, 3 (három) méter
hosszu, gömbölyü fában: héjastól 10—11 centi-
méter, héj nélkül 9—10 centiméter, hasított fában :
11 centiméter középvastagságu 500 darab.

Szállítási határidő 1894. évi február vége.

Rendeltetési hely : Balassa-Gyarmat vasuti állomás.

Netaláni egyezség esetében az ahoz közel fekvő szőlőbirtok Ajánlatok december 15-éig nyujtandók be.

Czim a kiadóhivatalban. (3/II)

Vető-magvak.

Kocsányos tölgy (<i>Qu. pedunculata</i>) hektoliterje . . .	6	frt — kr
Kocsánytalan tölgy (<i>Qu. sessiliflora</i>) hektoliterje . . .	5	» — »
Jegenye fenyő (<i>Abies pectinata</i>) kilogrammja . . .	—	» 40 »
Hegyi juhar (<i>Acer platanoides</i>) kilogrammja . . .	—	» 20 »
Hegyes levelű juhar (<i>Acer pseudoplatanus</i>) kilogrammja . . .	—	» 20 »
Köris (<i>Fraxinus excelsior</i>) kilogrammja	—	» 20 »
Fekete dió (<i>Juglans nigra</i>) 100 darabja	—	» 40 »

Az árak készpénzfizetésre értetnek. A szállítás Bécsből történik. A megrendelések német nyelven irandók.

Bécs. III. 1.

Hauptstrasse 17.

(4/II)

Eisler & Comp.

magkereskedése.

Betöltendő állások.

Hitbizományi uradalom főbérnökségénél következő állások jönnek üresedésbe: *Főerdészi állás*, kellékek: államvizsga, több évi önálló gyakorlat, magyar-, német- és lehetőleg a szláv- vagy horvát-nyelv ismerete. *Erdőhivatali kezelő-állás*, megkívántatik; ismeret az erdő-üzletben, jártasság a számvitelben és a magyar-német levelezésben. Két *lovass főerdőőri állás*, kellékek: erdőőri szakiskola végzése, a lovasságnál teljesített katonai szolgálat.

Bizonyítvány-másolatokkal felszerelt ajánlatok, melyek vissza nem küldetnek a »Főbérleti erdőhivatalhoz« Lenti (Zalamegye) intézendők, hol a javadalmazás és egyéb föltételek is megtudhatók.

(7)

Faeladási hirdetmény.

Bihar vármegyében Körösszeg és K.-Apáthi községek határainban fekvő és a gróf Csáky család tulajdonát képező ugynevezett Berek-erdő és Apáthi-erdőben található összes tölgy- és szilfa eladatik.

Ezen eladandó tölgy- és szil-fa mennyiség az uradalom részéről megejtett becslés szerint teszen körülbelül: a Berek-

erdőben 2.253 tm^3 haszon-, 5.794 tm^3 hasáb- és 3.888 tm^3 dorongfát; az Apáthi-erdőben 1.616 tm^3 haszon-, 8.160 tm^3 hasáb- és 2.997 tm^3 dorongfát, a mely mennyiségekért azonban az eladó uradalom kezességet egyáltalán nem vállal, sőt megkívánja, hogy a vevő ajánlatában ezt nyíltan elismerje.

Az erre vonatkozó ajánlatok 1894. évi február hó 1-ig bezárolag írásban nyújtandók be alulírott nál s az ajánlati levélhez az ajánlati vételárnak 10⁰/₀-a bánatpénzül melléklendő, mely bánatpénz azoknak, a kiknek ajánlata el nem fogadtatott — vissza fog adatni.

Fentartja magának az uradalom a jogot, a beérkező ajánlatok között szabad tetszése szerint választhatni.

A további feltételek nálam tudhatók meg.

Budapesten, 1893. évi november hó 13-án.

Gróf Csáky Kálmán,

mint a gróf Csáky család biharmegyei birtokai kormányzója.

(10)

Budapest, VI. ker., Vörösmarty-utca 34/b. szám.

Tölgymakk eladás.

4929/1893. szám. A lippai magyar királyi főerdőhivatal pécskai erdőgondnokságánál hetvennégy (74) hektoliter jó minőségű, egészséges kocásos tölgymakk kapható. Ára még ez öszön való eladás esetében a vasúthoz állítva, hektoliterenkint — zsákkal együtt — 3 frt 30 kr.

Lippán, 1893. évi november 27-én.

(14)

Magyar kir. főerdőhivatal.

Tölgy erdő eladás.

19.833. sz. K. J. Makaria község erdejében kijelölt 1500 darab tölgynek műszaki czélokra alkalmas részei, a melyek 16860 frtra vannak becsülve, továbbá Romocsaháza község erdejében kijelölt 1000 darab tölgyfa műszaki czélokra alkalmas

részei, a melyek 14,709 frtra vannak becsülve Bereg vármegye alispánja által Beregszászban a vármegyei székház kis tanácstermében 1893. évi december hó 28-án d. e. 10 órakor tartandó zárt ajánlati versenytárgyalással egybekötött nyilvános árverésen el fog adatni. A makaria községi erdő fáira nézve 2000 frt, a drágabártfalvai erdő fáira pedig 1500 frt készpénzzel, vagy ily értékű óvadékképes papírral felszerelt zárt ajánlatok az árverés megkezdése előtt az alispánnál benyújtandók.

Az árverési feltételek megtekinthetők, Beregszászban az alispáni irodában, Ilosván a járás főszolgabirójánál, Komlóson a közjegyzőnél és K. Almáson a kerületi erdőgondnoknál.

Beregszász, 1893. november hó 16.

(9)

Az alispán.

Fenyőfa eladási hirdetmény.

8764/1893. szám. Kassa szabad királyi város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy az erdőgazdasági üzemterv szerint 1894-ik évben kihasználás alá kerülő, alább részletezett jegenyefenyő fatömegek folyó évi deczember hó 28-án írásbeli zárt ajánlatok útján fognak eladatni.

I. A kassai határbeli »bankói« fenyves nevű üzemosztály harmadik osztágának 74 hold területén:

16—82 *cm* alsó átmérőjű 8.397 m^3 -re 78% fűrészrönk és épületfa, valamint 22% tűzifára becsült jegenye fenyő.

II. A kassai határbeli »Poloma« nevű fenyves üzemosztály első félfordaszaki 216 hold területén az 1—8-ik osztágokban található:

16—86 *cm* alsó átmérőjű 9.614 m^3 -re 65% épületfa és fűrészrönk, valamint 35% tűzifára becsült jegenye fenyő fatömeg.

III. Ugyanis a »Polomai« fenyves 40-ik számú osztágában 209 hold területen, az erdőgazdasági üzemterv szerint előhasználatképen kihasználendő:

30—90 cm alsó átmérőjű 3.343 m³-re 75% fűrészrönk és épületfa, valamint 25% tüzfára becsült jegyene fenyő fatömeg; végre:

IV. Abauj-Tornamegye Felső-Tőkés község határabeli fenyves üzemosztály második és negyedik számú osztagaiban, valamint az ötödik osztag egy részén 163 holdnyi területen található:

18—80 cm alsó átmérőjű s mintegy 15.233 m³-re 68% fűrészrönk és épületfa, valamint 32% tüzfára becsült jegyene fenyő fatömeg.

Ezen fatömegek üzemosztályonként vagy összesen fognak eladatni, miért is az ajánlatok az egész fatömegre, vagy csak egyes csoportokra szólhatnak.

Venni szándékozók felkéretnek, hogy írásbeli, 50 krajczáros bélyeggel ellátott és a megajánlott ár 10%-ával, mint bánatpénzzel felszerelt és szabályszerűen kiállított zárt ajánlatukat a versenytárgyalás napjának délelőtt 10 óráig, Kassa szabad királyi város polgármesterénél benyújtani sziveskedjenek.

A fatömegek részletes felvétele, valamint az árverési feltételek Kassa szabad királyi város erdőhivatalál Kassán betekintheők.

Kassán, 1893. évi november hó 27-én tartott tanács üléséből.

Münster Tivadar,

(16)

királyi tanácsos, polgármester.

Fenyves erdők bérbeadása.

1943/1893. szám. Alulírott közhírré teszi, miszerint a gróf és báró Bánffy család kolozsmezei közös uradalmát képező havas fenyves terület Kolozs megyében, a bánffy-hunyadi járás területén, 1894. évtől tiz évre eső üzemtervszerű fahozamok szerint való vágások kihasználása bérbe adatik és pedig:

I. Vágás sorozat (Krecsun oldal) évi vágás tesz 129 és nyolcztized kataszteri holdat.

II. Vágás sorozat (Vlegyásza alatt) évi vágás 99 és nyolcztized kataszteri hold.

III. Vágási sorozat (Kelinyásza) évi vágás 159 kataszteri hold.

A bérbeadás feltételei megtekinthetők Bánffy-Hunyadon alulirotnál.

A bérbeadás zárt ajánlat ellenében történik.

Az ajánlatok alulirotthoz 1894. évi február hó 1-éig nyujtandók be.

Az ajánlatban határozottan ki kell fejezve lenni azon körülménynek, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

Kelt Bánffy-Hunyadon, 1893. évi november hó 27-én.

(18/I.)

Gyarmathy Zsigmond,

királyi tanácsos,

a gróf és báró Bánffy-család teljhatalmu inspektora.

6581/1893. szám.

Árverési hirdetmény,

melynél fogva ezennel közhírré tétetik, hogy Felső-Szász-Ujfalu község tulajdonát képező, a »Brazda és Vultur« nevű dülőben, a harmadik üzemosztály 29., 30., 31., 32. száma alatt, 234 kataszteri holdnyi kiterjedésű osztagokon található fenyőfa, valamint az »Abseite« nevű dülőben a második üzemosztály 33. és 34. számú osztagaiban található erdőgondnokságilag számozott és bélyegzett 1800, egyezernyolcyszász darab lucz fenyő a nagyméltóságú magyar királyi földmivelésügyi miniszteriumnak 70.669/92. számú magas engedélye következtében kelt és Besztercze-Naszód vármegye tekintetes erdőrendészeti bizottságának 205/93. számú határozatával jóváhagyott árverési feltételek alapján — törzsön — 1893. évi december hó 29-én délelőtt tíz órakor Felső-Szász-Ujfalu község irodájában, a szabályrendeletileg megállapított bizottság által nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek el fog adatni. Az árverési feltételek főpontjai a következők:

1. Az eladó faanyag kikiáltási árul 19.032 frt 12 kr., azaz tizenkilenczer harminczkettő forint és tizenkét krajczár osztrák értékű összeg állapított meg.

2. Az árverés zárt ajánlat melletti és szóbeli s mindegyik árverezni kívánó köteles a kikiáltási ár 10, azaz tíz százalékát készpénzben vagy óvadékképes papirokban bánatpénz gyanánt az

árverési bizottság elnöke kezéhez letenni és az eredeti árverezési feltételeken sajátkezű aláírással elismerni, hogy azokat ismeri és azoknak feltétlenül aláveti magát; az írásbeli szabályszerűen bélyegzett és a bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt adandók be, a felajánlott vételár szám és betűkkel kitüntetendő és határozott nyilatkozat teendő azokban, hogy ajánló a feltételeket ismeri és azoknak feltétlenül aláveti magát.

3. A többi árverező bánatpénze az árverés bevégezése után azonnal az árverési jegyzőkönyvre vezetendő vételismervény ellenében kiszolgáltatik, a vevőnek kinyilvánított bánatpénzre pedig óvadék gyanánt visszatartatik és csak az ügylet befejezte, illetve a szerződésileg elvállalt köteleességek teljesítése után, kamat nélkül, ki fog szolgáltatni.

4. Vevőnek az fog tekintetni és nyilvánítani, ki a legmagasabb ajánlatot teszi.

5. Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

6. A vevőre nézve a jogügylet azonnal, a megejtett árverés után, Felső-Szász Ujfalu községre nézve pedig csak a felsőbb hatósági jóváhagyás után, kötelező és jogérvényes.

7. Vevő köteles a vételárt 3, azaz három egyenlő részletben Felső-Szász-Ujfalu községnek megfizetni, és pedig az első részletet: az árverés napjától számítandó 15 nap alatt; a másodikat a megvett faanyag átadása alkalmával, az átadás megkezdése előtt és a harmadik részletet a faanyag átadása napjától számítandó három hónap alatt; a faanyag átadása a jogügylet felett kötött szerződés felsőbb hatósági jóváhagyása előtt nem foganatosítható.

8. Minden ezen jogügyletből keletkezhető bélyegkiadásokat, jogügyleti illetéket, az árverés megtartásával, a faanyag átadásával felmerülő költségeket és díjakat köteles vevő sajátjából fizetni, nem számítva ide az árverés közhirrétételével felmerült költségeket.

Az árverési feltételek többi pontjai az árverés határnapjáig a hivatalos órák alatt, ugy alólirt főszolgabírói hivatalnál, valamint Felső-Szász-Ujfalu község bírájánál betekintheők.

Beszterczen, 1893. évi november hó 28-án.

A jaádi járás főszolgabírája.

Boross,
főszolgabíró.

Árverési hirdetés.

7329/893. Alulírt járási szolgabírói hivatal részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Zsiberek község erdejéből a folyó évi decz. 21-én délelőtt 9 órakor a község házánál megtartandó nyilvános szóbeli árverésen 6017 *tm.*³-re becsült műszaki czélokra alkalmas tölgyfa készlet a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Kikiáltási ár 11.932 frt.

Árverezni szándékozók kötelesek 10% bánatpénzt letenni.

A szóbeli árverés kezdete előtt írásbeli zárt ajánlatok 10% bánatpénzzel ellátva elfogadtatnak.

Az erdő a homorod-kőhalmi vasuti állomástól törvényhatósági ut mellett 14 *km.*-re fekszik.

Az árverési feltételek megtekinthetők Zsiberek község házánál valamint a járási erdőgondnokságnál Kőhalomban.

Kőhalom, 1893. november 23 án.

A járási főszolgabíró helyett

(11.)

A szolgabíró.

Pályázat erdőőri állásra.

Az »Egyesült magyarhoni üveggyárak részvénytársaság«nál egy 240 frt évi bér, lakás, egy téli és egy nyári öltözet, szántó és rét, 2 db tehénnek való legelő és 10 mmázsa zabszalma javadalmazással egybekötött erdőőri állás, 1894. január hó 1-én pályázat útján fog betöltetni: pályázni szándékozók felhivatnak, hogy ezen állás elnyerése iránti sajátkezüleg irt kérvényüket, az erd. törv. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, ezenkívül erős és ép testalkotásukat igazoló bizonyítvánnyal, továbbá a magyar nyelven kívül a tót nyelvnek birását igazoló okmányokkal felszerelve, az »Egyesült magyarhoni üveggyárak részvénytársaság« gyárvezetőségéhez Uj-Antalvölgyre (up. Kokova) legkésőbb deczember hó 25-ig adják be.

Uj-Antalvölgy, 1893. november hó 26.

(13.)

Uj-Antalvölgyi gyárvezetőség.

Pályázat erdőöri állomásokra

177/1893. Liptó vármegye közigazgatási erdészeti bizottsága, az 1879. évi XXXI. t.-cz. 23. §. rendelkezése alapján, a Rózsahegy város tulajdonához tartozó és községi vagyont képező erdők örzésére 4 erdőöri állomást rendszeresítvén, azokra ezennel pályázatot hirdet.

Ezen állomások közül egynek évi fizetése 300 frt, kettőnek fejenként 240 frt és egynek 200 frt, azonkívül mellékjáruulékképen minden egyes erdőőr részére lakás, két tehén tartása és tüzelőfa élvezete van megállapítva.

A versenyezni kívánók felhivatnak, hogy születési és erkölcsi bizonyítványukkal, valamint az erdőtörvény által követelt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket f. évi december 31-ig Liptó vármegye erdészeti bizottságához annál inkább terjeszszék be, mert a későbbben benyújtott folyamodások figyelembe vétetni nem fognának.

Kelt Liptó-Szent-Miklóson, Liptó vármegye közigazgatási erdészeti bizottságának az 1893. évi október hó 23-án t. ülésében.

(12.)

Elnök helyett
Palugyay Gyula,
jegyző.

Pályázat erdőlegényi állomásra.

1942/1893. szám. Az alulírott erdőhivatali kerületben két, egyenkint 200 forint évi készpénz fizetéssel, egy öltözet egyenruhával, végül lakás és fűtés javadalmazással egybekötött erdőlegényi állomásra ezennel pályázat hirdettetik.

Pályázóktól valamely erdőöri szakiskolának teljes bevégezése és a magyar nyelvnek szóban és írásban való tökéletes birása követeltetik.

A kellőleg felszerelt és saját kezüleg irt kérvények folyó évi december hó 31-éig az alulírott erdőhivatalhoz nyújtandók be.

Jánosházán (Vasmege), 1893. évi november hó 29-én.

(19)

Gróf Erdődy Ferencz
erdőhivatala.

Pályázat urad. erdészi állomásra.

A zágrábi érsekséghez tartozó billédi uradalomban a perjámosi erdészi állás megüresedvén, ezen állás betöltésére ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen erdész évi fizetése:

kézpénzben	300	frt
3 akó bor váltsága	36	frt
2 boglya széna váltsága	160	frt
36 p. mérő buza		
52 " " zab		
12 " " szemes tengeri		
21 m ³ . tűzifa		
3 öl szalma		
2 hold buzaföld		
2 " tengeri föld		
2 db. szarvasvarha tartás.		

Ezen járulékokon kívül minden eladott 4 m³. tűzifa után 10 kr jutalék.

Felhivtnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint a magyar és német nyelvbeni jártasságukat, ugyszinte az 1879. évi erdőtörvény 36. §-ában előirt képesítésöket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaikat f. é. december 15-ig a zágrábi érsekségi javak Interealaris-Igazgatóságához Zágrábba benyujtsák. (8)

Pályázat.

A folyamatban levő erdőrendezési munkálatokhoz egy jó rajzoló erdőgyakornok kerestetik, azonnali belépésre. Ajánlatok alólírotthoz intézendők.

Brád, 1893. évi november hó 28-án.

Miklós Lajos,
kerületi főerdész.

(15)